

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia. Lakimuutoksella pantaisiin täytäntöön radiolaitedirektiivin muuttamisesta annettu direktiivi.

Esityksellä yhdenmukaistettaisiin tiettyjen radiolaiteluokkien latausrajoitukset ja –protokollat säätämällä tiettyjä radiolaiteluokkia koskevista uusista vaatimuksista. Lisäksi otettaisiin käyttöön vaatimuksia, joiden mukaan talouden toimijoiden olisi tarjottava kuluttajille ja muille loppukäyttäjille mahdollisuus hankkia tietyt radiolaitteet ilman latauslaitetta, sekä vaatimuksia jotka varmistavat, että loppukäyttäjät saavat radiolaitteen ostaessaan tarvittavat tiedot sen lataustehoa koskevista ominaisuuksista ja laitteen kanssa yhteensopivasta latauslaitteesta.

Radiolaitteita koskevien vaatimusten muuttamisen seurauksena lakiin tehtäisiin myös teknisiä täsmennyksiä talouden toimijoiden velvollisuuksia sekä markkinavalvontaa ja muodollisen vaatimustenvastaisuuden korjaamista koskevaan säätelyyn.

Laki on tarkoitettu tulemaan pääosin voimaan 28 päivänä joulukuuta 2024.

SISÄLLYS	
ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ.....	1
PERUSTELUT	3
1. Asian tausta ja valmistelu	3
1.1 Tausta	3
1.2 Valmistelu	3
2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö.....	5
2.1 Tavoitteet	5
2.2 Pääasiallinen sisältö	5
3 Nykytila ja sen arviointi.....	9
3.1 Radiolaitedirektiivi.....	9
3.2 Laki sähköisen viestinnän palveluista.....	9
3.3 Radiolaitteiden ja latauslaitteiden markkinat	11
3.4 Kuluttajien käyttömukavuus ja elektroniikkalaiteromun määrä	12
4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset	12
4.1 Keskeiset ehdotukset.....	12
4.2 Pääasialliset vaikutukset.....	12
4.2.1 Taloudelliset vaikutukset	12
5 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot	17
6 Lausuntopalaute	18
7 Säännöskohtaiset perustelut.....	18
8 Lakia alemman asteinen sääntely	23
9 Voimaantulo	23
10 Toimeenpano ja seuranta	23
11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys	24
11.1 Johdanto	24
11.2 Elinkeinovapaus (18 §) ja vastuu ympäristöstä (20 §)	24
11.3 Lailla säätämisen vaatimus (80 §).....	25
11.4 Ahvenanmaan maakunta	27
LAKIEHDOTUS	27
sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta.....	27
LIITTEET	32
RINNAKKAISTEKSTI.....	32
sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta.....	32

PERUSTELUT

1. Asian tausta ja valmistelu

1.1 Tausta

Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat vuonna 2014 direktiivin 2014/53/EU radiolaitteiden asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta ja direktiivin 1999/5/EY kumoamisesta (*jäljempänä radiolaitedirektiivi*). Direktiivin tavoitteena on varmistaa, että Euroopan unionin alueella käyttöön otettavat ja markkinoille saatettavat radiolaitteet ovat turvallisia, käyttävät radiotaajuuksia tehokkaasti ja tukevat radiotaajuuksien tehokasta käyttöä haitallisten häiriöiden välttämiseksi. Radiolaitedirektiivissä vahvistetaan radiolaitteiden markkinoille pääsyä koskevat pakolliset ehdot. Direktiivin piiriin kuuluvat sähkö- ja elektroniikkalaitteet, jotka voivat käyttää radiotaajuuksia viestintään ja/tai radiomääritykseen.

Radiolaitedirektiivi on Suomessa pantu täytäntöön sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 30 luvun säännöksillä sekä sen 251 ja 252 §:n nojalla annetulla valtioneuvoston asetuksella radiolaitteiden vaatimustenmukaisuudesta (600/2016). Radiolaitedirektiivin täytäntöönpanon yhteydessä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 30 luku uudistettiin kokonaisuudessaan ja siihen koottiin radiolaitedirektiivin täytäntöönpanon kannalta tarpeelliset säännökset radiolaitteiden olennaisista vaatimuksista laitteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi. Radiolaitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetulla valtioneuvoston asetuksella säädetään radiolaitedirektiivin 44 artiklassa tarkoitetuissa täytäntöönpanosäädöksissä erikseen määriteltyjen tiettyihin radiolaiteluokkiin kuuluvien laitteiden erityisistä vaatimuksista sekä rekisteröinti- ja merkintävelvoitteista.

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2022/2380 radiolaitedirektiivin muuttamisesta (*jäljempänä radiolaitedirektiivin muutos*) annettiin 23.11.2022 ja se tuli voimaan 27.12.2022. Ehdotuksen taustalla on kiertotaloutta koskeva komission toimintasuunnitelma, jossa ilmoitettiin aloitteista, jotka kattavat tuotteiden koko elinkaaren ja koskevat muun muassa tuotteiden suunnittelua, kiertotalouden prosessien edistämistä, kestävän kulutuksen tukemista ja sen varmistamista, että käytetyt resurssit pidetään unionin taloudessa mahdollisimman pitkään. Ehdotus liittyy komission vuoden 2020 työohjelman painopistealueeseen Euroopan digitaalinen valmius.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 30 lukua ja valtioneuvoston asetusta radiolaitteiden vaatimustenmukaisuudesta olisi muutettava tämän muutosdirektiivin sisältämien säännösten täytäntöönpanemiseksi. Jäsenvaltioiden on direktiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaisesti annettava ja julkaistava direktiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset määräykset viimeistään 28.12.2023. Tämä hallituksen esitys sisältää ehdotukset tarpeellisiksi lainsäädäntömuutoksiksi direktiivin täytäntöönpanemiseksi Suomessa.

1.2 Valmistelu

EU-säädöksen valmistelu

Euroopan komissio on vuodesta 2009 pyrkinyt rajoittamaan matkapuhelinten ja vastaavien laitteiden latausrajapintojen markkinoiden pirstoutumista. Tällaiset aloitteet ovat kuitenkin johtaneet vain vapaaehtoiisiin järjestelmiin, jotka eivät ole oikeudellisesti sitovia, eikä niiden yhdenmukainen ja johdonmukainen soveltaminen siten ole ollut varmaa.

Suurimmat matkapuhelinvalmistajat allekirjoittivat komission aloitteesta kesäkuussa 2009 yhteisymmärryspöytäkirjan¹ EU:ssa myytävien tiedonsiirtovalmiuksilla varustettujen matkapuhelinten latureiden yhdenmukaistamisesta. Yhteisymmärryspöytäkirja vähensi markkinoiden pirstoutumista ja sen täytäntöönpanon ansiosta matkapuhelinten latausratkaisujen määrä väheni 30:stä kolmeen. Yhteisymmärryspöytäkirjassa sallittiin kuitenkin myös omien latausrajapintojen käyttö, eikä siinä käsitelty ympäristöongelmia.

Yhteisymmärryspöytäkirjan voimassaolo päättyi kahden uusimisen jälkeen vuonna 2014. Kun uutta esitettyä yhteisymmärryspöytäkirjaa ei pidetty tyydyttävänä yhteiselle latausratkaisulle asetettujen tavoitteiden näkökulmasta, komissio käynnisti vuonna 2018 vaikutustenarvioinnin joka osoitti, että sisämarkkinoiden kaikkia mahdollisuuksia ei hyödynnetä. Matkapuhelinten ja muiden vastaavien radiolaitteiden latausrajapintojen ja -protokollien markkinoiden jatkuva pirstoutuminen on kuluttajille hankalaa ja johtaa sähkö- ja elektroniikkalaiteromun lisääntymiseen.

Euroopan komissio antoi 23.9.2021 ehdotuksen radiolaitedirektiivin muuttamisesta COM(2021) 547 final (*jäljempänä ehdotus*).² Ehdotukseen liittyy komission vaikutustenarviointiraportti SWD(2021) 245 final³ sekä siitä tehty tiivistelmä SWD(2021) 246 final⁴. Komission vaikutustenarviointi osoitti, että radiolaitteiden sisämarkkinoiden kaikkia mahdollisuuksia ei nykyisellään hyödynnetä.

Komissio toteutti direktiiviehdotuksen valmisteluvaiheessa vuosina 2018-2019 alustavan vaikutustenarvioinnin ja vuonna 2019 laajan julkisen kuulemisen, joka kohdistui jäsenmailiin, kansalaisiin, kuluttajajärjestöihin, kansalaisjärjestöihin, valmistajien järjestöihin ja yksittäisiin valmistajiin. Lisäksi komissio järjesti valmistelun aikana kaksi kuluttajakyselyä, sidosryhmille suunnatun kyselyn, kohdennettuja haastatteluja sekä asiantuntijaryhmän kokouksia.

Kansallinen valmistelu ja Suomen kanta

Valtioneuvosto antoi 4.11.2021 eduskunnalle U-kirjelmän (U 63/2021 vp) komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi radiolaitteiden asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetun direktiivin 2014/53/EU muuttamisesta. Kirjelmä oli sekä viestintäjaoston (EU 19) että kilpailukykyjaoston (EU 8) käsiteltävänä kirjallisessa menettelyssä 27.10 – 29.10.2021.

Kirjelmä U 63/2021 vp käsiteltiin eduskunnassa ja suuri valiokunta hyväksyi eduskunnan kannan (SuVEK 85/2021 vp) 3.12.2021. Valiokunta yhtyi erikoisvaliokunnan lausunnon (LiVL 33/2021 vp) mukaisesti valtioneuvoston kantaan. Valtioneuvosto kannatti komission ehdotuksen tavoitteita ja suhtautui ehdotukseen pääosin myönteisesti. Valtioneuvosto kannatti direktiivin muuttamista ja piti niin ikään hyvänä markkinoiden pirstoutumisen estämistä, kuluttajien käyttömukavuuden parantamista sekä sähkö- ja elektroniikkalaiteromun määrän vähentämistä. Valtioneuvosto katsoi kuitenkin, että komission alkuperäistä ehdotusta tulisi jatkokesittelyssä vielä tarkentaa soveltamisalan rajausta, tietovaatimuksia, komissiolle annettavan delegoitua valtaa ja latausliittimen valintaa koskevien kohtien osalta.

¹ <https://ec.europa.eu/docsroom/documents/2417/attachments/1/translations>.

² [Euroopan komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi radiolaitteiden asettamisesta saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta annetun direktiivin 2014/53/EU muuttamisesta COM\(2021\) 547 final.](#)

³ [Euroopan komission vaikutustenarviointi SWD\(2021\) 245 final.](#)

⁴ [Tiivistelmä Euroopan komission vaikutustenarvioinnista SWD\(2021\) 246 final.](#)

Hallituksen esityksen valmistelu

Hallituksen esitys on valmisteltu liikenne- ja viestintäministeriössä. Hallituksen esityksen lausuntokierros järjestettiin XX.X.2023 – XX.X.2023 välisenä aikana. Lausuntopyyntö lähetettiin yhteensä XX taholle ja lausuntoja annettiin yhteensä XX. Hallituksen esitys on tarkastettu oikeusministeriön laintarkastuksessa.

2 EU-säädöksen tavoitteet ja pääasiallinen sisältö

2.1 Tavoitteet

Lakiehdotuksen tavoitteena on uudistaa sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 30 luku radiolaitedirektiivin muutoksen edellyttämällä tavalla. Uudet säädökset ovat tarpeen direktiivimuutoksen ja sen nojalla annettavien delegoitujen säädösten saattamiseksi osaksi kansallista lainsäädäntöä. Samalla on tarkoitus uudistaa sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 30 luvun nojalla annettu valtioneuvoston asetus radiolaitteiden vaatimustenmukaisuudesta.

Radiolaitedirektiivin muutoksen tavoitteena on estää markkinoiden pirstoutuminen latausraja-pintojen ja -protokollien osalta, parantaa kuluttajien käyttömukavuutta sekä vähentää sähkö- ja elektroniikkalaiteromua. Tarkoituksena on yhdenmukaistaa tietyn tyyppisten radiolaitteiden latausrajapinnat, jotta ne voidaan ladata samanlaisella latausliittimellä ja mahdollistaa myös tuleva yhdenmukaistaminen ja tekniikan kehitykseen mukautuminen. Muutosten myötä yhdenmukaistettaisiin myös pikalatausta tukevien laitteiden pikalatausprotokollat.

Lisäksi tavoitteena on varmistaa, että loppukäyttäjät saavat radiolaitteen ostaessaan tarvittavat tiedot sen lataustehoa koskevista ominaisuuksista ja sen kanssa yhteensopivasta latauslaitteesta. Uusin vaatimusten mukaan loppukäyttäjillä ei olisi velvollisuutta ostaa uutta latauslaitetta, kun he ostavat uuden radiolaitteen. Sähkö- ja elektroniikkalaiteromun vähentämisen lisäksi ehdotuksella pyritään edistämään kiertotaloutta vähentämällä latauslaitteiden raaka-aineiden louhinnasta sekä niiden valmistamisesta, kuljetuksesta ja hävittämisestä aiheutuvia hiilidioksidipäästöjä.

2.2 Pääasiallinen sisältö

Yleistä

Radiolaitedirektiivi ehdotetaan kansallisesti täytäntöönpantavaksi direktiivin tarkoituksen ja sisällön mukaisesti ilman kansallisia laajennuksia. Radiolaitedirektiiviin tehdyt muutokset ovat verraten yksityiskohtaisia ja teknisiä, eivätkä jätä jäsenvaltioille kansallista liikkumavaraa. Säännökset ovat yksiselitteisiä eivätkä ne sisällä vaihtoehtoja tai valinnaisuuksia.

Radiolaitteiden ja lisälaitteiden, kuten latureiden, yhteentoimivuutta estää se, että tiettyihin luokkiin kuuluvissa langallista latausta käyttävissä radiolaitteissa käytetään erilaisia latausrajapintoja. Lisäksi käytössä on useita erilaisia pikalatausprotokollia, joiden vähimmäissuoritusaso ei aina taata. Tästä syystä radiolaitedirektiiviin on tarpeen sisällyttää asianmukaiset vaatimukset, jotka koskevat tiettyjen radiolaiteluokkien latausprotokollia ja latausrajapintoja eli latausliitintä sekä tietoja, jotka kuluttajille ja muille loppukäyttäjille on annettava kyseisten radiolaiteluokkien latausominaisuuksista, kuten laitteen lataamisen edellyttämästä vähimmäis- ja enimmäistehosta.

Latausrajapintojen pirstoutumisen estämiseksi vaaditaan yhdenmukaistamista sellaisten tiettyjen radiolaiteluokkien osalta, jotka käyttävät langallista latausta. On myös tarpeen luoda perusta

sille, että tekniikan kehitykseen voidaan mukautua myös sellaisten radiolaitteiden osalta, jotka tulevaisuudessa mahdollisesti ladataan langattomasti. Yhdenmukaistamisen laajentamisen avulla voidaan vähentää elektroniikkajätettä ja parantaa kuluttajien käyttömukavuutta sekä turvata tiettyjen radiolaiteluokkien sisämarkkinoiden toimivuus. Esimerkiksi langallisessa lataamisessa voidaan tulevaisuudessa kehittää toisistaan poikkeavia ratkaisuja, joilla voi olla kielteisiä vaikutuksia kuluttajien käyttömukavuuteen ja ympäristöön. Vaikka tällä hetkellä on ennen-aikaista asettaa erityisvaatimuksia tällaisille ratkaisuille, komission olisi voitava ryhtyä toimiin niiden yhdenmukaistamiseksi tulevaisuudessa, jos havaitaan sisämarkkinoiden pirstoutumista.

Direktiivimuutoksen mukaan yhdenmukaistaminen olisi puutteellista, jos siihen ei yhdistettäisi radiolaitteiden ja niiden latauslaitteiden yhteismyyntiä sekä loppukäyttäjille annettavia tietoja koskevia vaatimuksia. Jos esitettyjen muutosten soveltamisalan piiriin kuuluvien radiolaiteluokkien ja latauslaitteiden kaupan pitämiseen sovellettaisiin eri jäsenvaltioissa erilaisia lähestymistapoja, näiden tuotteiden rajatylittävä kauppa vaikeutuisi, kun talouden toimijat joutuisivat pakkaamaan tuotteensa eri tavalla riippuen siitä, missä jäsenvaltiossa tuotteet myydään. Tämä lisäisi kuluttajille aiheutuvaa haittaa ja aiheuttaisi tarpeetonta sähkö- ja elektroniikkalaiteromua, mikä taas vähentäisi yhdenmukaistamisesta saatavia hyötyjä. Siksi on tarpeen asettaa vaatimuksia, joiden mukaan loppukäyttäjät eivät välttämättä joudu ostamaan uutta latauslaitetta ostaessaan uuden radiolaitteen. Tällaisten vaatimusten tehokkuuden varmistamiseksi loppukäyttäjien olisi saatava radiolaitteen latausominaisuuksista kaikki tarvittavat tiedot laitteen ostamisen yhteydessä.

Tietyt tiedot olisi annettava visuaalisessa muodossa kaikkien toimitustapojen, eli myös etämyynnin yhteydessä. Erityisen merkinnän, joka osoittaa latausominaisuuksiin ja yhteensopiviin latauslaitteisiin liittyvät eritelvät, avulla kuluttajat ja muut loppukäyttäjät voisivat valita radiolaitteidensa lataamiseen sopivimman latauslaitteen. Jotta tietoja latausominaisuuksiin ja yhteensopiviin latauslaitteisiin liittyvistä eritelmistä voisi käyttää hyödyllisenä viitemateriaalina koko radiolaitteen käyttöä, kyseiset tiedot olisi sisällytettävä myös radiolaitteen mukana toimitettavaan ohjeisiin ja turvallisuustietoihin. Näitä vaatimuksia olisi voitava mukauttaa tulevaisuudessa, jotta voidaan huomioida mahdolliset muutokset ulkoisten virtalähteiden merkintävaatimuksiin.

Direktiivimuutoksella tavoiteltavien hyötyjen ja kattavan yhdenmukaistamisen saavuttamiseksi täyttää yhteentoimivuutta kaapelin kanssa vaaditaan sekä radiolaitteelta että laturin ulkoiselta virtalähteeltä. Tämä hallituksen esitys koskee radiolaitteen yhteentoimivuutta, jota pidetään ulkoisen virtalähteen, eli latauslaitteen, yhteentoimivuutta suurempana haasteena. Ulkoisen virtalähteen yhteentoimivuus varmistetaan uudelleentarkastelemalla ekologisen suunnittelun vaatimusten asettamisesta ulkoisille teholähteille annettu komission asetusta (EU) 2019/1782. Tavoitteena on, että tarkistettu asetusta tulisi voimaan samanaikaisesti nyt ehdotettavan lain kanssa.

Latausrajapintojen ja –protokollien yhdenmukaistaminen

Direktiivimuutoksen keskeisin ehdotus koskee tiettyjen radiolaitteiden latausrajapintojen yhdenmukaistamista. Direktiivin mukaan asianomaisten radiolaitteiden yhteiseksi latausliittimeksi määriteltäisiin USB-C-tyypin liitin, joka maailmanlaajuisesti käytössä ja kansainvälisesti standardoitu. Euroopan sähkötekniikan standardointikomitea (Cenelec) on saattanut sen osaksi eurooppalaista standardia EN IEC 62680-1-3:2021.⁵

⁵ Universal serial bus interfaces for data and power – Part 1-3: Common components – USB Type-C® Cable and Connector Specification.

USB-C-tyypin latausliitin yhdistettynä USB Power Delivery -latausprotokollaan pystyy tuottamaan jopa 100 watin tehon, minkä ansiosta se tarjoaa paljon mahdollisuuksia pikalatausratkaisujen jatkokehittämiseksi, mutta markkinoille jää samalla tilaa myös matalan hintaluokan laitteille, joissa ei tarvita pikalatausta. Matkapuhelimet ja vastaavat pikalatausta tukevat radiolaitteet voivat käyttää eurooppalaisessa standardissa EN IEC 62680-1-2:2021⁶ kuvattuja USB Power Delivery -ominaisuuksia. USB-liitäntöjä koskevat eritelmit kehittyvät jatkuvasti. Tätä varten USB Implementers Forum on kehittänyt päivitetyn version USB Power Delivery -eritelmästä, jolla voidaan tukea enimmillään 240 watin tehoa. Myös USB-C-tyypin eritelmää on mukautettu niin, että uusien vaatimusten mukaan liitinten ja kaapelien on tuettava jopa 240 watin tehoa. Näin voidaan harkita tällaista tehotasoa vaativien radiolaitteiden, kuten kannettavien tietokoneiden, lisääminen uusien vaatimusten soveltamisalan piiriin on mahdollista.

Direktiivin sääntely koskee latausliitintä, eli sitä osaa joka on laitteessa, johon laturin kaapeli yhdistetään. Direktiivi ei koske latauslaitetta, eli laturin ulkoista virtalähdettä, eikä näiden välillä kulkevaa kaapelia, joka siirtää sähköä virtalähteestä laitteeseen. Epäsuorasti liittimen määrittäminen kuitenkin koskee myös kaapelin liittimeen yhdistettävää päätä, jonka tulee olla liittimen kanssa yhteensopiva, jotta laitetta voi ladata.

Radiolaitedirektiivin uuden 3 artiklan 4 kohdan mukaan radiolaitteet, jotka kuuluvat liitteessä I a olevassa I osassa täsmennettyihin luokkiin, on rakennettava siten, että ne vastaavat kyseisessä liitteessä asiaankuuluvalla radiolaiteluokalle vahvistettuja latausominaisuuksia koskevia eritelmiä. Kyseisen liitteen I osan 1 kohdan mukaan osan 2 ja kolme kohdassa säädettyjä vaatimuksia sovelletaan seuraaviin radiolaiteluokkiin: kädessä pidettävät matkapuhelimet, tabletit, digitaalikamerat, kuulokkeet, kuulokemikrofonit, kädessä pidettävät videopelikonsolit, kannettavat kaiuttimet, sähköiset lukulaitteet, näppäimistöt, hiiret, kannettavat navigointijärjestelmät, nap-pikuulokkeet ja kannettavat tietokoneet, joiden osalta direktiivimuutoksen soveltaminen kuitenkin alkaa muita laitteita myöhemmin, eli 28.4.2026.

Direktiivin 3 artiklan 4 kohdan mukaan langallisella latauksella ladattavien radiolaitteiden osalta komissiolle on annettu valta antaa 44 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan liitteessä I a olevaa I osaa tieteellisen ja teknologisen kehityksen tai markkinakehityksen perusteella. Tavoitteena on varmistaa radiolaitteiden ja niiden latauslaitteiden yhteinen vähimmäisyhteentoimivuus sekä lisätään kuluttajien mukavuutta, vähennetään ympäristöjätettä ja vältetään markkinoiden pirstoutumista. Komissio voi delegoiduilla säädöksillä muuttaa, lisätä tai poistaa sekä radiolaiteluokkia että latausliittimiin ja protokollisiin liittyviä teknisiä eritelmiä, viitetietoja ja kuvauksia. Teknologiseen kehitykseen varautumiseksi komissiolle annetaan valta antaa delegoituja säädöksiä myös sellaisten laitteiden osalta, jotka voidaan ladata muulla kuin langallisella latauksella.

Komissio arvioi jatkuvasti markkinakehitystä, markkinoiden pirstoutumista ja teknologista kehitystä tavoitteena tunnistaa sellaisten radiolaitteiden luokkia, jotka voidaan ladata langallisella latauksella ja joiden sisällyttäminen liitteessä I a olevaan I osaan lisäisi kuluttajien mukavuutta ja vähentäisi ympäristöjätettä huomattavasti. Komissio raportoi arvioinnin tuloksista Euroopan parlamentille ja neuvostolle viiden vuoden välein alkaen vuodesta 2025.

Direktiivin liitteen I a I osan 2 kohdan mukaan liitteen I osan 1 kohdan mukaisiin luokkiin kuuluvien radiolaitteiden, joita voidaan ladata langallisella latauksella, on oltava varustettu tietyn standardin mukaisella USB-C-tyypin liittimellä, jonka on oltava koko ajan käytettävissä ja

⁶ Universal serial bus interfaces for data and power – Part 1-2: Common components – USB Power Delivery specification.

toimintakunnossa. Lisäksi näiden radiolaitteiden on oltava ladattavissa tietyn standardin mukaisilla kaapeleilla. Lisäksi, jos samoihin luokkiin kuuluvia radiolaitteita voidaan ladata yli 5 voltin jännitteellä, yli 3 ampeerin virralla tai yli 15 watin teholla, niihin on sisällytettävä tietyn standardin mukainen USB Power Delivery -ominaisuus ja varmistettava, että mahdolliset muut latausprotokollat mahdollistavat liitteen kyseisen ominaisuuden täyden toimivuuden käytettävästä latauslaitteesta riippumatta.

Mahdollisuus hankkia radiolaitte ilman latauslaitetta

Direktiivimuutoksen myötä radiolaitedirektiiviin lisättiin uusi 3 a artikla, joka koskee kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien mahdollisuutta hankkia tiettyjen luokkien radiolaitteita ilman latauslaitetta. Uuden 3 a artiklan 1 kohdan mukaan, jos talouden toimija tarjoaa kuluttajille tai muille loppukäyttäjille mahdollisuuden hankkia 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua radiolaitteen yhdessä latauslaitteen kanssa, talouden toimijan on tarjottava kuluttajille ja muille loppukäyttäjille myös mahdollisuus hankkia kyseinen radiolaitte ilman latauslaitetta.

Saman artiklan 2 kohdan mukaan talouden toimijoiden on varmistettava, että tieto siitä, toimitetaanko 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettua radiolaitteen mukana latauslaitte, esitetään graafisessa muodossa käyttämällä liitteessä I a olevassa III osassa esitettyä kuvamerkkiä, kun radiolaitte asetetaan kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien saataville. Kuvamerkki on merkittävä pakkaukseen tai kiinnitettävä siihen tarrana. Kun radiolaitte asetetaan kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien saataville, kuvamerkki on esitettävä näkyvällä ja luettavissa olevalla tavalla ja etämyynnin yhteydessä lähellä hintamerkintää. Myös kuvamerkin osalta komissiolle annetaan valta antaa 44 artiklan mukaisesti delegoituja säädöksiä ottamalla käyttöön, muuttamalla, lisäämällä tai poistamalla graafisia elementtejä tai tekstielementtejä.

Kuluttajille ja muille loppukäyttäjille annettavat tiedot

Direktiivin 10 artiklan uuden 8 kohdan mukaan valmistajien on varmistettava, että radiolaitteen mukana toimitetaan ohjeet ja turvallisuustiedot. Ohjeissa on oltava tiedot, joita tarvitaan radiolaitteen käyttötarkoituksen mukaiseen käyttöön. Näihin tietoihin on tapauksen mukaan sisällytettävä kuvaus niistä lisälaitteista ja osista, myös ohjelmistoista, jotka mahdollistavat radiolaitteen käyttötarkoituksen mukaisen käytön. Tällaisten ohjeiden ja turvallisuustietojen sekä mahdollisten muiden merkintöjen on oltava selkeitä, ymmärrettäviä ja helpotajuisia.

Direktiivin 3 artiklan 4 kohdassa tarkoitettujen radiolaitteiden ohjeiden on sisällettävä tiedot liitteen I a II osassa esitetyistä radiolaitteiden latausominaisuuksiin ja yhteensopiviin latauslaitteisiin liittyvistä eritelmistä. Kun valmistajat asettavat tällaisia radiolaitteita kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien saataville, tiedot on ohjeisiin sisällyttämisen lisäksi esitettävä myös liitteen I a IV osassa esitetyssä merkinnässä. Merkintä on merkittävä ohjeisiin ja pakkaukseen tai kiinnitettävä pakkaukseen tarrana. Jos pakkausta ei ole, merkinnän sisältävä tarra kiinnitetään radiolaitteeseen. Kun radiolaitte asetetaan kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien saataville, merkintä on esitettävä näkyvällä ja luettavissa olevalla tavalla ja etämyynnin yhteydessä lähellä hintamerkintää.

Ohjeet ja turvallisuustiedot on esitettävä kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien helposti ymmärtämällä, kyseisen jäsenvaltion määrittämällä kielellä. Lisäksi komissiolle siirretään valta radiolaitedirektiivin 44 artiklan mukaisesti antaa delegoituja säädöksiä ottamalla käyttöön, muuttamalla, lisäämällä tai poistamalla tietoja, graafisia elementtejä tai tekstielementtejä tämän artiklan mukaisesti.

Valtuutussäännökset

Radiolaitedirektiivin muutos sisältää useamman valtuutussäädöksen, joiden mukaan komissiolla on valta radiolaitedirektiivin 44 artiklan mukaisesti antaa delegoituja säädöksiä. Direktiivin siirretyn säädösvallan käyttämistä koskeva 44 artiklan mukaisesti komissiolla jo ennestään valta antaa delegoituja säädöksiä, joilla täsmennetään, mitä radiolaiteluokkia tiettyjen artiklojen vaatimukset koskevat.

Uusien valtuutussäädösten nojalla komissiolla on 27.12.2022 alkaen viiden vuoden ajan radiolaitedirektiivin 3 artiklan 4 kohdassa, 3 a artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa ja 10 artiklan 8 kohdan viidennessä alakohdassa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä. Delegoidut säännökset voivat koskea direktiivin liitteessä I a tarkoitettuja latausominaisuuksia koskevia eritelmiä, latausominaisuuksiin ja yhteensopiviin latauslaitteisiin liittyvistä eritelmistä annettavia tietoja, lataustehosta kertovaa merkintää sekä kuvamerkkiä, josta käy ilmi, toimitetaanko radiolaitteen mukana latauslaite.

3 Nykytila ja sen arviointi

3.1 Radiolaitedirektiivi

Radiolaitedirektiivi määrittelee yhteiset olennaiset vähimmäisvaatimukset EU:n markkinoilla saataville asetettaville radiolaitteille. Sääntelyn tavoitteena on varmistaa, että Euroopan unionin alueella käyttöön otettavat ja markkinoille saatettavat radiolaitteet ovat turvallisia, käyttävät radiotaajuuksia tehokkaasti ja tukevat radiotaajuuksien tehokasta käyttöä haitallisten häiriöiden välttämiseksi.

Vastuu siitä, että markkinoille saatettavat radiolaitteet täyttävät niille asetetut olennaiset vaatimukset, on ensisijaisesti radiolaitteiden valmistajilla. Mikäli radiolaitteet täyttävät EU:n virallisessa lehdessä julkaistuissa harmonisoiduissa standardeissa määritellyt, niihin soveltuvat vaatimukset, tämä synnyttää oletettaman laitteiden vaatimustenmukaisuudesta. Laitevalmistaja voi osoittaa vaatimustenmukaisuuden kuitenkin myös ilmoitetun laitoksen antamalla lausunnolla.

3.2 Laki sähköisen viestinnän palveluista

Yleistä

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain radiolaitteiden vaatimustenmukaisuutta ja markkinavalvontaa koskevaan 30 lukuun koottiin radiolaitedirektiivin kansallisen täytäntöönpanon yhteydessä (HE 67/2016 vp) direktiivin täytäntöönpanon kannalta tarpeelliset säännökset radiolaitteiden olennaisista vaatimuksista laitteiden vaatimustenmukaisuuden osoittamiseksi. Radiolaitteella tarkoitetaan viestintäpalvelulain 3 §:n 1 momentin 14 kohdan mukaisesti laitetta ja sen olennaista osaa, joka on tarkoitettu radiotaajuuksien sähkömagneettisten aaltojen lähettämiseen (radiolähetin) tai vastaanottamiseen (radiovastaanotin) radioviestintää tai muuta tarkoitusta varten. Radiolaitteen määritelmä ei ole riippuvainen laitteen käyttötarkoituksesta, vaan radiolaitteeksi katsotaan myös esimerkiksi sähkölaite, jossa on sisäänrakennettu radiokomponentti.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 30 luku sisältää säännökset muun muassa radiolaitteiden olennaisista vaatimuksista ja vaatimustenmukaisuusolettamasta, talouden toimijoiden velvollisuuksista, ilmoitetuista laitoksista sekä tuotteiden vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä, joilla pyritään edistämään markkinoilla olevien tuotteiden turvallisuutta. Luku sisältää myös asetuksenantovaltuudet, joiden mukaan radiolaitedirektiivin 44 artiklassa tarkoitettua täytäntöönpanosäädöksessä määriteltyihin radiolaiteluokkiin kuuluvien radiolaitteiden erityisistä vaatimuksista sekä rekisteröinti- ja merkintävelvoitteista säädetään valtioneuvoston asetuksella.

Radiolaitteiden markkinavalvonta

Radiolaitteiden markkinavalvonnasta säädetään sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 30 luvussa. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 303 §:n 1 momentin nojalla Liikenne- ja viestintävirasto valvoo kyseisen lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista, jollei laissa muuta säädetä. Lain 303 §:n 3 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto ei kuitenkaan valvo 251 §:n 1 momentissa tarkoitettuja ihmisten ja kotieläinten terveyden ja turvallisuuden suojeluun liittyviä vaatimuksia eikä 2 kohdassa tarkoitettuja olennaisia sähköturvallisuusvaatimuksia siltä osin, kuin ne on säädetty muun viranomaisen valvottaviksi.

Radiolaitedirektiivin nojalla määräytyvä valvonta on kyseisen säännöksen perusteella jaettu Suomessa eri viranomaisten välillä. Nämä viranomaiset ovat Liikenne- ja viestintävirasto, Turvallisuus- ja kemikaalivirasto (Tukes) ja Säteilyturvakeskus (STUK). Lisäksi Tulli valvoo Liikenne- ja viestintäviraston ohella radiolaitteiden maahantuontia koskevien säännösten ja määräysten noudattamista sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 307 §:n nojalla. Tulli toimii myös komission markkinavalvonta-asetuksessa tarkoitettuna ulkorajatarkastuksista vastaavana viranomaisena sekä valvoo maastavientikiellon ja hävittämismääräyksen noudattamista ulkorajalla. Liikenne- ja viestintäviraston suorittaman valvonnan pääkohteena on radiohäiriöiden ennaltaehkäisy. Radiolaitteiden markkinavalvontaa säätelee radiolaitedirektiivin ja sen kansallisten säännösten lisäksi lukuisat muut säädökset sekä useat ohjeet ja suositukset, kuten komission markkinavalvonta-asetus⁷ ja laki eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta (1137/2016).

Radiolaitteiden markkinavalvonta on jälkikäteisvalvontaa, joka kohdistuu valmistukseen ja taloudellisen toiminnan yhteydessä tapahtuvaan maahantuontiin ja jakeluun. Valvonta on myös riskiperusteista ja pistokoemaista ja se kattaa sekä reaktiivisen, eli radiohäiriöiden selvityksen tai eri ilmoituskanavien kuten Rapid Exchange of Information System (RAPEX) tai Information and Communication System for Market Surveillance (ICSMS) kautta tulleet tapaukset, että proaktiivisen valvonnan, eli valvonnan, joka kohdennetaan erityisesti sellaisiin laiteryhmiin, joissa on tai epäillään radiohäiriöriskiä. Liikenne- ja viestintävirasto käyttää radiolaitteiden markkinavalvontaan tällä hetkellä vuositasolla noin kolme henkilötyövuotta. Virasto tarkastaa vuosittain noin 40 – 60 radiolaitetta vuosittainen testausmäärärahan ollessa noin 58 000 euroa. Tarkastuksia kohdennetaan sekä myymälätiloihin että verkossa tapahtuvaan radiolaitteiden kauppaan.

Valvontatoimenpiteisiin vaikuttavat muun muassa tarkastuksissa havaitut puutteet ja näiden puutteiden riskiarviointi. Lisäksi markkinavalvontatehtäviin sisältyvät kansallinen ja kansainvälinen yhteistyö eri valvontaviranomaisten välillä, erilaiset raportointi- ja tilastointitehtävät sekä neuvonta ja viestintä eri toimijoille. Radiolaitteiden markkinavalvonta ei ulotu radiolaitteiden käyttöönottoon ja käyttöön. Liikenne- ja viestintävirasto ei myöskään anna ennakkohyväksyntöjä radiolaitteiden vaatimustenmukaisuudesta. Kuluttajat ja muut loppukäyttäjät voivat varmistua radiolaitteiden vaatimustenmukaisuudesta ja turvallisuudesta tarkistamalla, että laitteisiin on kiinnitetty säädetty merkinnät, erityisesti CE-merkintä, ja sen mukana toimitetaan EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus, ohjeet sekä turvallisuustiedot.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 329 §:ssä säädetään radiohäiriöiden estämisestä. Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus tarkastaa ja ottaa tutkittavaksi radiolaitte, jos laitteen tai sen käytön epäillään todennäköisin syin olevan tämän lain tai sen nojalla annettujen sään-

⁷ Euroopan parlamentin ja neuvoston asetus (EU) 2019/1020, annettu 20 päivänä kesäkuuta 2019, markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta (ETA:n kannalta merkityksellinen teksti.).

nösten tai määräysten vastaisia, taikka se on aiheuttanut tai todennäköisesti voi aiheuttaa haitallisen häiriön. Lisäksi lain 327 §:ssä säädetään erikseen, että Liikenne- ja viestintäviraston tarkastajalla on radiolaitemarkkinoiden valvomiseksi tai jos on syytä epäillä, että 30 luvussa säädettyjä vaatimuksia markkinoille saatetuille tai saataville asetetuille radiolaitteille ei ole noudatettu, oikeus ottaa radiolaitte ja sen asiakirjat tutkittaviksi sekä kieltää laitteen käyttö ja sen pitäminen saatavilla markkinoilla tutkimuksen ajaksi. Liikenne- ja viestintävirasto voi velvoittaa maahantuojan tai valmistajan korvaamaan tutkimuksesta aiheutuvat kulut, mikäli laite osoittautuu olennaisella tavalla säännösten tai määräysten vastaiseksi.

Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 329 §:n mukaan Liikenne- ja viestintävirastolla on oikeus kieltää radiolaitteen markkinoille saattaminen, asettaminen saataville markkinoilla ja käyttö, jos se on aiheuttanut haitallisen häiriön tai sen voidaan todennäköisin syin olettaa aiheuttavan haitallisen häiriön. Virastolla on lisäksi oikeus kieltää radiolaitteen maahantuonti, kaupan pitäminen, myynti, luovutus ja käyttö myös, jos radiolaitteen voidaan todennäköisin syin olettaa aiheuttavan häiriötä sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 95 tai 96 §:ssä tarkoitetulle radiotaajuuksien suunnitellulle käytölle.

3.3 Radiolaitteiden ja latauslaitteiden markkinat

Sisämarkkinoiden moitteettoman toiminnan varmistaminen on yksi radiolaitedirektiivin tavoitteista. Radiolaitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen 1 §:n 1 kohdan mukaan radiolaitteiden on toimittava yhteen lisälaitteiden, erityisesti yleislatureiden kanssa. Radiolaitedirektiivin mukaan radiolaitteiden ja lisälaitteiden, kuten laturien, yhteentoimivuus yksinkertaistaa radiolaitteiden käyttöä ja vähentää tarpeetonta jätettä ja kustannuksia ja että on tarpeen pyrkiä kehittämään yleislaturi tiettyihin luokkiin kuuluville radiolaitteille erityisesti kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien edun vuoksi.

Suurimmat matkapuhelinvalmistajat allekirjoittivat komission aloitteesta kesäkuussa 2009 yhteisymmärryspöytäkirjan EU:ssa myytävien tiedonsiirtovalmiuksilla varustettujen matkapuhelinten latureiden yhdenmukaistamisesta.⁸ Allekirjoittajat sopivat kehittävänsä USB 2.0 Micro B -rajapintaan perustuvan yhteisen eritelmän, joka mahdollistaisi matkapuhelinten kanssa täysin yhteensopivien laturien saattamisen markkinoille. Yhteisymmärryspöytäkirja vähensi markkinoiden pirstoutumista ja kannusti lähes maailmanlaajuiseen yhdenmukaisuuteen. Sen täytäntöönpanon ansiosta matkapuhelinten latausratkaisujen määrä väheni tehokkaasti 30:stä kolmeen.

Yhteisymmärryspöytäkirjassa sallittiin kuitenkin myös omien latausrajapintojen käyttö, eivätkä kaikki matkapuhelinvalmistajat ole ottaneet yhteisymmärryspöytäkirjan mukaista ratkaisua käyttöön, mikä estää täyden yhteentoimivuuden. Yhteisymmärryspöytäkirjassa ei myöskään koskaan käsitelty ympäristöongelmia, jotka johtuvat siitä, että latausrajapinnat ja -protokollat olivat edelleen erilaisia. Yhteisymmärryspöytäkirjan voimassaolo päättyi kahden uusimisen jälkeen vuonna 2014. Kun uutta esitettyä yhteisymmärryspöytäkirjaa ei pidetty tyydyttävänä yhteiselle latausratkaisulle asetettujen tavoitteiden näkökulmasta, komissio käynnisti vuonna 2018 vaikutustenarvioinnin, joka koski mahdollista ehdotusta yhteisestä ratkaisusta matkapuhelinten ja mahdollisesti muiden samankaltaisten radiolaitteiden lataamiseen.

Vaikka vapaaehtoisilla aloitteilla onkin lisätty latauslaitteiden, eli latureiden ulkoisen virtalähteen, lähentymistä ja vähennetty markkinoilla saatavilla olevien erilaisten latausratkaisujen

⁸ [Memorandum of Understanding regarding Harmonisation of a Charging Capability for Mobile Phones, 5.6.2009.](#)

määrää, näillä aloitteilla ei kuitenkaan täysin ole unionin poliittisia tavoitteita, jotka koskevat kuluttajien mukavuuden varmistamista, sähkö- ja elektroniikkalaiteromun vähentämistä sekä latauslaitteiden markkinoiden pirstoutumisen välttämistä. Radiolaitteiden valmistus Suomessa on varsin vähäistä, ja huomattava osa koko EU-alueella markkinoitavista radiolaitteista on valmistettu kolmansissa maissa. Radiolaitteiden vapaa liikkuvuus sisämarkkinoilla edellyttää talouden toimijoiden vastuiden ja velvoitteiden tarkkaa määrittelyä sekä viranomaisten välistä laajaa yhteistyötä.

3.4 Kuluttajien käyttömukavuus ja elektroniikkalaiteromun määrä

Radiolaitteiden ja lisälaitteiden, kuten latureiden, yhteentoimimattomuus aiheuttaa kuluttajille ja muille loppukäyttäjille ylimääräistä vaivaa, kun tiettyihin luokkiin kuuluvissa langallista latausta käyttävissä radiolaitteissa käytetään keskenään erilaisia latausrajapintoja. Lisäksi käytössä on useita erilaisia pikalatausprotokollia, joiden vähimmäissuoritusastoa ei aina taata. Joitakin radiolaitteiden valmistajat käyttävät laitteissaan omia latausrajapintojaan ja –protokolliaan, jotka eivät ole yhteensopivia muiden latureiden kanssa tai jotka eivät voi taata samaa nopeutta käyttäessä toisen valmistajan laturia.

Toinen osa ongelmaa on se, että markkinoilla on enemmän latureita kuin mitä kuluttajat todellisuudessa tarvitsevat tai haluavat. Useimmilla kuluttajilla on jo radiolaitetta ostettaessa olemassa yksi tai useampi laitteen kanssa yhteensopiva laturi, joten jokaisen radiolaitteen kanssa ei aina tarvitsisi hankkia uutta laturia. Joitakin uusia malleja koskevia poikkeuksia lukuun ottamatta valmistajat kuitenkin oletusarvoisesti myyvät laturin yhdessä radiolaitteen kanssa. Tämä aiheuttaa raaka-aineiden turhaa käyttöä sekä kasvihuonekaasupäästöjen ja elektroniikka jätteen määrän lisääntymistä.

4 Ehdotukset ja niiden vaikutukset

4.1 Keskeiset ehdotukset

Radiolaitedirektiivin muutoksen täytäntöönpanoa koskevat muutokset annettaisiin muuttamalla sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 30 luvun säännöksiä ja lisäämällä tarkemmat säännökset tiettyjen radiolaiteluokkien latausominaisuuksia koskevista eritelmistä ja erillismyyntivaatimuksesta. Osa direktiivin täytäntöönpanoa koskevista säännöksistä annettaisiin muuttamalla radiolaitteiden vaatimustenmukaisuudesta annettua valtioneuvoston asetusta.

Radiolaitedirektiivin vaatimien muutosten lisäksi ei ehdotettaisi tehtävän muita direktiivistä riippumattomia tai kansallisia muutoksia. Radiolaitedirektiiviin tehdyt muutokset ovat verraten yksityiskohtaisia ja teknisiä, eivätkä jätä kansallista liikkumavaraa. Säännökset ovat yksiselitteisiä eivätkä ne sisällä vaihtoehtoja tai valinnaisuuksia.

Uuden radiolaitedirektiivin muutoksen mukaisen sääntelyn soveltaminen alkaisi direktiivin I a liitteen I osan 1.1-1.12 kohdassa tarkoitettujen radiolaiteluokkien osalta 28.12.2024. Liitteen I osan 1.13 kohdassa tarkoitetun radiolaiteluokan osalta soveltaminen kuitenkin alkaisi 28.4.2026.

4.2 Pääasialliset vaikutukset

4.2.1 Taloudelliset vaikutukset

Vaikutukset yrityksiin

Ehdotuksella olisi taloudellisia vaikutuksia yritysten toimintaan. Omaa latausrajapintaa ja liittintä käyttävien radiolaitteiden valmistajien olisi varmistettava, että kaikkien muutosdirektiivin soveltamisalaan kuuluvien uusien laitteiden lataaminen USB-C liitännän kautta on mahdollista direktiivin muutosten täytäntöönpanopäivästä alkaen. Tämä aiheuttaisi yrityksille kertaluonteisia oikaisukustannuksia, jos käytössä on ollut muu kuin USB-C liitin. Tarkkaa tietoa ei ole siitä, kuinka paljon Suomessa valmistetaan muutosdirektiivin soveltamisalaan kuuluvia laitteita, jotka toimivat muulla kuin USB-C liittimellä, joten kertakustannusten määrää tai vaikutusta ei voida tarkkaan arvioida. Myös edellä mainitun yhteisymmärryspöytäkirjan myötä esimerkiksi matkapuhelinten latausratkaisujen määrä on jo nyt vähentynyt kolmeen aiemmasta 30:stä, joten suurella osalla puhelinvalmistajista on jo käytössään USB-C liittimellä varustettu latausrajapinta. Pidemmällä aikavälillä vakiotyyppinen liitin voi myös helpottaa toimintaa.

Esitettyjen muutosten mukaisesti talouden toimijan olisi myös tarjottava kuluttajille ja muille loppukäyttäjille mahdollisuus hankkia tiettyyn radiolaiteluokkaan kuuluva radiolaite ilman latauslaitetta. Vaatimuksella tarkoitettaisiin radiolaitteen ja latauslaitteen erillismyyntiä. Talouden toimijat voisivat jatkossakin asettaa tietyt radiolaitteet kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien saataville myös latauslaitteen kanssa, mutta muutoksen myötä erillismyynnistä tulisi pakollista, eli talouden toimijan olisi vähintään tarjottava mahdollisuus ostaa laite ilman latauslaitetta.

Ehdotetun erillismyyntivaatimuksen myötä talouden toimija ei saisi enää itsenäisesti päättää miten valmistamansa, toimittamansa tai myymänsä tuotteet pakkaa. Yrityksille aiheutuisi kertaluonteisia kustannuksia latauslaitteen myymisestä erikseen. Tällaisia kustannuksia aiheutuisi ainakin toimitusketjujen ja kuljetusten uudelleenorganisoinnista. Myös latauslaitteiden valmistajien olisi muokattava liiketoimintamallejaan vastaavaan uutta sääntelyä. Eriksien myytävälle radiolaitteille ja latureille täytyisi jatkossa valmistaa erilliset pakkaukset. Talouden toimijoille aiheutuisi kertaluonteisia kustannuksia myös merkintää, kuvamerkkiä ja laitteiden latausominaisuuksia koskevia tietoja koskevista uusista velvollisuuksista.

Muutokset vaikuttaisivat myös sellaisiin virtalähteiden valmistajiin, jotka tällä hetkellä toimittavat virtalähteen myytäväksi laatikossa yhdessä radiolaitteen kanssa. Tällaisille yrityksille aiheutuisi kertaluonteisia kustannuksia latauslaitteen pakkaamisesta ja myymisestä erikseen. Tällaisia kustannuksia aiheutuisi ainakin toimitusketjujen ja kuljetusten uudelleenorganisoinnista. Virtalähteiden valmistajien olisi muokattava liiketoimintamallejaan vastaavaan uutta sääntelyä. Ei ole mahdollista antaa tarkkaa arviota mainittujen kertaluonteisten kustannusten suuruudesta tai luonteesta, sillä on vaikea arvioida, missä määrin valmistajat suunnittelevat radiolaitteen ja sen ja missä määrin eriyttämiseen liittyvät kustannukset esimerkiksi pakettien suunnittelussa kuuluvat osaksi yrityksen tavanomaista liiketoimintaa. Kun otetaan huomioon esimerkiksi matkapuhelinmallien suhteellisen lyhyt keskimääräinen käyttöikä ja uusien mallien jatkuva kehittäminen, voidaan kuitenkin olettaa, että mainittuihin muutoksiin liittyvät kustannukset kuuluvat lähtökohtaisesti osaksi alalla toimivien yritysten tavanomaista liiketoimintaa.

Vähittäiskauppiaat ja jakelijat hyötyisivät erillisten latureiden myynnin lisääntymisestä, sillä niistä saisi paremman tuoton kuin matkapuhelinten kanssa myytävistä latureista. Mitä tulee yrityksille aiheutuvaan hallinnolliseen taakkaan tai säännösten noudattamiseen liittyviin rasitteisiin, monilla yrityksillä on tälläkin hetkellä käytössä tietyn standardin mukainen USB-C-tyypin liitin ja valmistajat, joilla on yhteinen latausrajapinta, testaavat sitä sisäisen laadunvalvonnan kannalta. Säännösten noudattamisesta aiheutuvat kustannukset ovat jo näin ollen osa näiden yritysten tavanomaista liiketoimintaa.

Komission vaikutustenarvioinnissa on arvioitu, että ehdotetut toimenpiteet johtavat tuotannon alan maailmanjaaluisen liikevaihdon supistumiseen 350 miljoonalla eurolla vuodessa, kun taas

EU:n sisällä tuotannonalan odotetaan kasvavan vuosittain 22 miljoonalla eurolla.⁹ Vaikutukset vähittäiskauppioiden ja jakelijoiden toimintaan kasvattavat niiden liikevaihtoa arvioilta 457 miljoonalla eurolla vuodessa.

Pakollista eriyttämistä koskeva toimenpide voi vaikuttaa niihin valmistajiin, jotka investoivat omiin liittimiinsä ja mainostavat niiden mukaisia nopeita lataustekniikoita. Tällaiset valmistajat eivät voisi jatkossa myydä omia liittimiään laitteiden mukana. Voidaan kuitenkin arvioida, ettei kyseinen toimenpide vaikuta koko markkinoihin, vaan vain murto-osaan valmistajista. Lisäksi on syytä muistuttaa, ettei tällä vaihtoehdolla valtuuteta kaikkia valmistajia tarjoamaan vain eriytettyjä ratkaisuja, vaan valmistajat voivat halutessaan tarjota myös laitteiden mukana tulevia latauslaitteita. Tämä lieventää valmistajiin kohdistuvia vaikutuksia, sillä ne voivat edelleen jatkaa niputettujen ratkaisujen tarjoamista ja samalla antaa kuluttajille mahdollisuuden valita.

Vaatus tuotteiden eriyttämisestä ja myynnissä annettavista tiedoista aiheuttavat myös kustannuksia kaupan alalle. Myytäessä tuotteita on jatkossa ilmoitettava, onko laitteessa mukana laturia vai ei. Vaatus koskee myös verkkokauppaa. Jälleenmyyjien on jatkossa merkittävä verkkokaupassa tuotteiden kohdalle selvästi se, onko kyseisessä tuotteessa mukana laturia vai ei. Tämän ei kuitenkaan arvioida aiheuttavan suuria investointeja, vaan kuuluvan tavanomaiseen liiketoimintaan.

Vaikutukset kotitalouksien asemaan

Ehdotetuilla muutoksilla olisi vaikutuksia kuluttajiin. Kuluttajat hyötyisivät merkittävästi siitä, ettei tulevaisuudessa tarvitsisi ostaa tietyn valmistajan laitteiden kanssa yhteensopivia omia laitekohtaisia liittimiä ja kaapeleita eri laitteille. Komission vaikutustenenarvioinnin mukaan tällaiset latauslaitteet saattavat olla jopa 1,8 kertaa tiettyjä UBS-tyypin latureita kalliimpia. Lisäksi kuluttajatutkimuksen mukaan suurin syy uuden latauslaitteen ostamiselle on vanhan hajoaminen (36 prosenttia vastaajista). Tietyn valmistajan omia laitekohtaisia latauslaitteita ostavat kuluttajat ostivat viimeisten 24 kuukauden aikana keskimäärin 0,73 kaapelia per henki, kun taas kaikkien merkkien yhteenlaskettu keskiarvo oli 0,51 kaapelia.

Kuluttajien tarvitsisi jatkossa ostaa vähemmän erilaisia latauslaitteita ja samalla näiden laitteiden hintojen ennustetaan yhdenmukaistamisen seurauksena laskevan niin, että kuluttajat säästävät vuosittain keskimäärin 549 miljoonaa euroa.¹⁰ Tämä on seurausta erityisesti tiettyjen valmistajien omien tavallista kalliimpien liittinten poistumisesta markkinoilta sekä myytyjen virtalähteiden ja kaapeleiden määrän vähenemisestä. Muutosten seurauksena kaksi merkittävää kuluttajien käyttömukavuutta häiritsevää tekijää, yhteensopivan latauslaitteen puute ja sekaannukset eri laitteiden latauslaitteiden kesken poistuisivat kokonaan, kun yleislaturia olisi mahdollista käyttää kaikkien ehdotuksen soveltamisalaan kuuluvien laitteiden kanssa.

Kuluttajat hyötyisivät myös muutoksilla saavutettavista säästöistä ja latauslaitteista annettavista lisätiedoista. Latausprotokollan yhdenmukaistamisen johdosta kuluttajien tarvitsisi pitkällä aikavälillä ostaa huomattavasti vähemmän erillisiä latauslaitteita. Lisäksi kuluttajat saisivat jatkossa ostamistaan latauslaitteista ja niiden ominaisuuksista entistä selkeämmät tiedot. Muutokset edistäisivät pikalatauksen yhteentoimivuutta sekä mahdollistaisivat kaikkien muutosdirektiivin soveltamisalaan kuuluvien radiolaitteiden lataamisen samalla latauslaitteella. Kuluttajille

⁹ Ks. taulukko 30 <https://data.europa.eu/doi/10.2873/788086>

¹⁰ Ks. taulukko 12 <https://data.europa.eu/doi/10.2873/788086>

annetut tiedot vähentäisivät väärinymmärryksiä koskien sitä, minkä laturin kanssa muutosdirektiivin soveltamisalaan kuuluva radiolaitte toimii. Parannetun tiedonsaannin ansiosta kuluttajat voisivat käyttää jo olemassa olevia latureitaan ainakin jossain määrin myös jatkossa. Ennustettu latauslaitteiden ostotarpeen vähentyminen mahdollistaisi kuluttajille 168 miljoonan euron vuosittaiset säästöt.¹¹

Latureiden myymisen laitteista erillään ennustetaan kuitenkin vähentävän mainittuja hyötyjä jonkin verran. Laitteiden valmistajien voidaan ennustaa jatkossa tarjoavan kaikki latauslaitteet muutosdirektiivin soveltamisalaan kuuluvista radiolaitteista erillisinä, sillä tämä vaihtoehto olisi muutosten seurauksena tarjottava kuluttajille joka tapauksessa. Valmistajat, jotka jo nykyään tarjoavat mahdollisuuden ostaa laturi puhelimesta erillisenä, ennustavat puhelinten hintojen laskevan virtalähteen hinnan verran. Erillisen laturin ostaessaan kuluttajat maksavat vähittäismyyntihinnan, joka on 2,2 kertaa tukkuhinta. Erillään myymisestä aiheutuvat lisäkustannukset vastaavat käytännössä sitä summaa, joka säästyy erillisten virtalähteiden ja kaapeleiden ostotarpeen vähentymisellä. Tämä ei siis toisi kuluttajille säästöjä.

4.2.2 Vaikutukset viranomaisten toimintaan

Radiolaitedirektiivin nojalla määräytyvä valvontavastuu on Suomessa jaettu Liikenne- ja viestintäviraston, Turvallisuus- ja kemikaaliviraston sekä Säteilyturvakeskuksen välillä. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 303 §:n 1 momentin nojalla Liikenne- ja viestintävirasto valvoo kyseisen lain sekä sen nojalla annettujen säännösten ja päätösten noudattamista, jollei laissa muuta säädetä. Lain 303 §:n 3 momentin mukaan Liikenne- ja viestintävirasto ei kuitenkaan valvo 251 §:n 1 momentissa tarkoitettuja ihmisten ja kotieläinten terveyden ja turvallisuuden suojeluun liittyviä vaatimuksia eikä 2 kohdassa tarkoitettuja olennaisia sähköturvallisuusvaatimuksia siltä osin, kuin ne on säädetty muun viranomaisen valvottaviksi. Esitetyillä muutoksilla ei olisi vaikutusta viranomaisten keskinäisiin toimivaltuuksiin.

Radiolaitedirektiivin muutoksen täytäntöönpanon myötä myös Liikenne- ja viestintäviraston vastuulle kuuluva radiolaitteiden markkinavalvonta laajenisi koskemaan latausrajapintoja- ja protokollia. Laajeneva valvontavastuu toisi Liikenne- ja viestintävirastolle uusia tehtäviä yhteensä 0,5 henkilötyövuoden verran vuosittain vuodesta 2025 alkaen. Lisäksi määrärahararve testauksen osalta kasvaisi reilulla 30 000 eurolla vuosittain, ollen kokonaisuutena yhteensä 90 000 euroa per vuosi. Määrärahararpeeseen vaikuttavat erityisesti inflaatio ja sen myötä kohoavat kustannukset sekä laitehankintojen että testausten osalta. Kustannukset on mahdollista kattaa vuodesta 2025 lukien momentin 31.01.02 Liikenne- ja viestintäviraston toimintamenot määrärahojen puitteissa.

Uudet tehtävät liittyisivät kuvamerkkiä koskevaan valvontaan myyntitilanteissa ja asetettaessa radiolaitte saataville markkinoille sekä kuvamerkkiä koskevaan vaatimuksenmukaisuusvalvontaan. Uusi valvottava kokonaisuutena olisi lisäksi latausrajapintoja ja –protokollia koskeva valvonta. Uusien vaatimusten piiriin kuuluva laitemäärä on huomattavan suuri. Valvontakokonaisuus koostuu hallinnollisesta valvonnasta ja testauksesta sekä muista viranomaiselle säädettyistä lakisäädteistä tehtävistä kuten tilastoinnista, raportoinnista, kansallisesta ja kansainvälisestä yhteistyöstä eri viranomaisten välillä sekä neuvonnasta ja viestinnästä.

Vaikka itse valvontakokonaisuus on uusi, sisältää se kuitenkin paljon vastaavuuksia aikaisemman sääntelyn nojalla suoritettuun radiolaitteiden markkinavalvontaan. Esimerkiksi kuvamerk-

¹¹ Ks. taulukko 12 <https://data.europa.eu/doi/10.2873/788086>

kiä koskeva valvonta ei huomattavasti eroaisi CE-merkintää koskevan vaatimuksen noudattamisen valvonnasta siitä huolimatta, että kuvamerkin valvonta on etämyyntitilanteissa hyvin pitkälle markkinointitietojen valvontaa, jota viraston toimivaltaan ei ole aikaisemmin sisällytynyt. Muutos ei kuitenkaan olisi valvontavastuun kannalta merkittävä.

Viimekätinen valvontavastuu markkinointitietojen osalta olisi jatkossakin kuluttaja-asiamiehellä erityisesti kuluttajien ja yritysten välisten riita-asioiden osalta. Kuluttajansuojalain 2 luvun valvontaa koskevan 20 §:n 1 momentin mukaan markkinointia ja menettelyjä asiakassuhteessa kuluttajansuojan kannalta valvoo kuluttaja-asiamies. Lisäksi saman pykälän 2 momentin mukaan kulutushyödykkeen hinnan ilmoittamista markkinoinnissa valvovat kuluttaja-asiamies ja aluehallintovirastot.

Latausrajapintojen ja –protokollien valvonta, erityisesti näiden testaus, olisi tehtäväkokonaisuutena uusi, eikä Liikenne- ja viestintävirastolla ole vastaavasta testauksesta aikaisempaa kokemusta. Valvonta edellyttäisi virastolta uudenlaista asiantuntijaosaamista sekä riittävää määrärahaa testattavien radiolaitteiden hankintaa ja testausta varten. Testausten kustannuksiin vaikuttaa muun muassa se, edellyttääkö testaaminen ulkopuolisen testilaboratorion käyttöä. Testattavia laitteita tulisi säännösten soveltamisen alussa olla nykyistä keskimääräistä testausmäärää enemmän, jotta valvonnan tehokkuus olisi vaikuttavaa ja näkyvää eri toimijoille sekä kuluttajille ja muille loppukäyttäjille uusien valvontatehtävien tullessa viraston vastuulle. Valvonnan tehokkuus ja jatkuvuus tulisi varmistaa myös pidemmällä aikajänteellä, jotta se on jatkossakin tehokasta, vaikuttavaa ja säännöllistä sekä näkyvää eri toimijoille sekä loppukäyttäjille.

4.2.3 Ympäristövaikutukset

Komission tekemän vaikutustenselvityksen mukaan ehdotuksella olisi merkittäviä ympäristövaikutuksia, sillä se vähentäisi sähkö- ja elektroniikkalaiteromun määrää, mikä on tärkeää vihreään ja digitaaliseen talouteen siirtymisen kannalta. Nykyään kuluttajat käyttävät vuosittain 2,4 miljardia euroa erillisten laitteiden ostamiseen. Kuluttajien kokemuksen mukaan 38 prosenttia kokee yhteensopimattomat laurit hankaliksi. Vuodessa elektroniikkaromua hävitettävistä käyttämättömistä laitteista syntyy 11 000 tonnia.

Vaikka virtalähteen myyminen matkapuhelimista erillisenä tulee kasvattamaan erikseen ostettavien virtalähteiden ja laturien määrää, ovat matkapuhelinten mukana automaattisesti tarjottavien virtalähteiden poistamisesta (60 miljoonaa virtalähdettä vuosittain) saatavat hyödyt korkeammat, kuin erikseen myymisestä aiheutuvat haitat.

Latauslaitteisiin käytettävien materiaalien kokonaismäärän ennustetaan vähenevän 2606 tonnilla vuodessa. Merkittävimmät muutokset kohdistuisivat erilaisiin muoveihin, alumiiniin ja erityisesti virtalähteissä käytettäviin materiaaleihin. Elektroniikkajätteen ennustetaan vähenevän 980 tonnilla vuodessa. Tämän vaikutuksen on havaittu kohdistuvan yhtä lailla käsittelemättömän ja kierrätetyn sähköisen jätteen määrään. Ehdotuksen seurauksena kasvihuonekaasupäästöt vähenisivät merkittävästi, eli noin 184 hiilidioksidiekvivalenttonnia vuodessa.

4.2.4 Vaikutukset perusoikeuksiin

Lakiehdotuksella on yhteys perustuslain 18 § 1 momentin mukaiseen elinkeinovapautteen sekä 20 §:n mukaiseen vastuuseen ympäristöstä. Lakiehdotuksen muutokset vaikuttavat tietyltä osin elinkeinovapautteen ja vastuuseen ympäristöstä.

Lakiehdotuksen myötä tiettyjen radiolaitteiden valmistajat eivät enää voisi itse valita käyttämänsä latausrajanpintaa, vaan muutosdirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitteiden tulisi jatkossa noudattaa direktiivin liitteessä mainittuja standardeja ja teknisiä eritelmiä. Kuitenkin, koska suurella osalla laitevalmistajista on jo käytössään USB-C liittimellä varustettu latausrajanpinta, olisi tällaisten elinkeinonharjoittajien joukko, ja näin ollen ehdotettujen muutosten vaikutuksetkin elinkeinovapauteen, melko rajallisia.

Lakiehdotuksen mukaisesti talouden toimijoiden olisi tarjottava kuluttajille ja muille loppukäyttäjille mahdollisuus hankkia tiettyyn radiolaiteluokkaan kuuluva radiolaitte ilman latauslaitetta. Ehdotetun erillismyyntivaatimuksen myötä talouden toimija ei saisi enää itsenäisesti päättää miten valmistamansa, toimittamansa tai myymänsä tuotteet pakkaa. Jatkossa erikseen myytävälle radio- ja latauslaitteille täytyisi valmistaa erilliset pakkaukset, minkä lisäksi lakiehdotuksen merkintää ja kuvamerkkiä koskevat vaatimukset rajoittaisivat jossain määrin talouden toimijoiden mahdollisuutta suunnitella pakkauksen ulkonäköä. Myös virtalähteiden valmistajien sekä jakelijoiden, jälleenmyyjien ja kauppioiden olisi muokattava liiketoimintamallejaan vastaamaan uutta sääntelyä, eivätkä ne voisi vapaasti valita, mitä lisälaitteita radiolaitteen mukana toimitetaan.

Mainitut lakiehdotuksen mukaiset uudet vaatimukset vaikuttaisivat perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvattuun elinkeinovapauteen tietyiltä osin. Ehdotettujen muutosten vaikutukset kohdistuisivat kuitenkin vain rajattuun joukkoon ammattimaisia toimijoita, eli sähkö- ja elektroniikkalaitteiden valmistajiin, valtuutettuihin edustajiin, maahantuojiin ja jakelijoihin, ja vain muutosdirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitteiden osalta. Vaikutusten voidaan myös katsoa osin kuuluvan tavanomaiseen liiketoimintaan. Nämä seikat entisestään kaventavat ehdotettujen muutosten vaikutuksia.

Ehdotetun lain tavoitteena on ympäristölle aiheutuvien haittojen ehkäiseminen vähentämällä sähkö- ja elektroniikkalaiteromun määrää. Lisäksi ehdotuksella pyritään edistämään kiertotaloutta vähentämällä latauslaitteiden raaka-aineiden louhinnasta sekä niiden valmistamisesta, kuljetuksesta ja hävittämisestä aiheutuvia hiilidioksidipäästöjä. Ehdotettujen muutosten myötä kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien ei aina radiolaitteen ostaessaan tarvitsisi samalla ostaa uutta latauslaitetta. Sähkö- ja elektroniikkaromun määrää sekä hiilidioksidipäästöjä vähentämällä turvataan ympäristöperusoikeuden toteutuminen, kun ympäristölle aiheutuvat haitat pienenevät. Ehdotetulla lailla siten tavoitellaan perusoikeuksien edistämistä.

5 Muiden jäsenvaltioiden suunnittelemat tai toteuttamat keinot

Myös muissa EU-jäsenvaltioissa radiolaitedirektiivin kansallinen täytäntöönpano on kesken. Kovin tarkkoja tietoja direktiivien implementoinnista ja suunnitelmista kansallisen liikkumavaran käytöstä on vaikea saada, lisäksi tehdyt linjaukset voivat vielä muuttua lainsäädännön valmisteluprosessin edetessä. Jaksoon on kerätty muista Pohjoismaista tässä vaiheessa valmistelua saatuja tietoja. Lainsäädäntöprosessit kyseisissä maissa ovat tämän hallituksen esityksen kirjoitushetkellä (XX.XX.2023) edelleen kesken, joten tehdyt linjaukset voivat vielä muuttua prosessien edetessä.

Ruotsi

Ruotsissa radiolaitedirektiivin on kansallisesti pantu täytäntöön radiolaitelilla (2016:392). Laki sisältää radiolaitteiden markkinoille saattamista ja saataville asettamisen edellytyksiä sekä talouden toimijoiden tehtäviä ja markkinavalvontaa koskevat perussäännökset. Radiolaitteita koskevista erityisvaatimuksista ja talouden toimijoiden velvollisuuksista toteuttaa toimenpiteitä radiolaitteiden osalta säädetään hallituksen tai hallituksen nimeämän viranomaisen määräyksillä.

Radiolaitelain nykyinen 7 § ei kata radiolaitedirektiivin uudessa 3 a artiklan 1 kohdassa säädettyä erillismyyntiä koskevaa velvoitetta. Sen vuoksi radiolaitelain 7 §:ään on tarpeen tehdä muutos, jonka mukaan hallitus tai hallituksen nimeämä viranomainen voisi antaa myös radiolaitteiden hankintaan liittyviä talouden toimijoiden velvollisuuksia koskevia määräyksiä.

Tanska

Myös Tanskassa radiolaitedirektiivin on täytäntöönpantu kansallisella radiolaitelalla. Radiolaitelain 17 §:n 2 momentin mukaan data- ja infrastruktuurivirasto voi vahvistaa radiolaitteita koskevat olennaiset vaatimukset, joihin voi sisältyä muun muassa vaatimuksia radiolaitteiden toimimisesta lisälaitteiden ja erityisesti yleislatureiden kanssa. Radiolaitteita koskevien yhteisten latauslaitteiden vaatimusten asettamisen perustaa ei ole otettu käyttöön tässä vaiheessa. Näin ollen Tanskan lainsäädännössä ei tällä hetkellä ole sääntöjä, jotka koskevat kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien mahdollisuutta ostaa tiettyihin radiolaiteluokkiin kuuluvia radiolaitteita ilman latauslaitetta.

Ehdotetaan, että jo säädettyjen radiolaitteita koskevien vaatimusten lisäksi data- ja infrastruktuurivirasto voisi antaa yksityiskohtaisempia säädöksiä, joiden mukaan kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien tulisi jatkossa voida ostaa tiettyihin radiolaiteluokkiin kuuluvia radiolaitteita myös ilman latauslaitetta. Säännöksiä määrittäessään data- ja infrastruktuurivirasto edellyttäisi, että kuvamerkillä ilmoitetaan, toimitetaanko laitteen mukana latauslait vai ei. Uudella sääntelyllä saatettaisiin radiolaitedirektiivin uusi 3 a artikla sekä liitteen I a III osa osaksi kansallista lainsäädäntöä.

Norja

Norjassa radiolaitedirektiivi on saatettu osaksi kansallista lainsäädäntöä radiolaitteita koskevista Euroopan talousalueen (ETA) vaatimuksista 15.4.2016 annetulla asetuksella N:o 377. Myös radiolaitedirektiivin muutos pannaan täytäntöön kyseiseen asetukseen tehtävillä muutoksilla. Säädestä käsitellään Norjassa viestintäalan erityisvaliokunnassa.

6 Lausuntopalaute

Hallituksen esitysluonnos oli lausuntokierroksella lausuntopalvelu.fi-sivustolla aikavälillä XX.X.2023-XX.X.2023. Saadut lausunnot ja lausuntopalautteen yhteenveto ovat luettavissa valtioneuvoston hankeikkunassa.¹² Lausuntoja saatiin yhteensä XX. Lausunnon antoivat...

7 Säännöskohtaiset perustelut

251 a §. *Tiettyjen radiolaiteluokkien latausominaisuuksia koskevat eritelmät.* Lakiin ehdotetaan lisättävän uusi 251 a §. Pykälässä säädettäisiin siitä, että tiettyihin radiolaiteluokkiin kuuluvien radiolaitteiden on vastattava tiettyjä latausominaisuuksia koskevia eritelmiä.

Ehdotetun uuden pykälän *1 momentin* mukaan radiolaitedirektiivin I a liitteen I osassa tarkoitettuihin radiolaiteluokkiin kuuluvat radiolaitteet olisi rakennettava siten, että ne vastaavat ky-

¹² [Valtioneuvoston hankeikkuna, radiolaitedirektiivin muutoksen kansallinen täytäntöönpano.](#)

seisessä liitteessä asiaankuuluvalla radiolaiteluokalle vahvistettuja latausominaisuuksia koskevia eritelmiä. Säännös koskisi vain niitä tiettyjä radiolaiteluokkia, joita tarkoitetaan radiolaitedirektiivin I a liitteen I osassa. Pykälä sisältäisi viittauksen direktiivin liitteeseen.

Pykälällä pantaisiin täytäntöön radiolaitedirektiivin 3 artiklan uusi 4 kohta. Direktiivin 3 artikla koskee radiolaitteille asetettavia olennaisia vaatimuksia. Muutetun 4 kohdan myötä tietyt radiolaiteluokat veloitetaan rakentamaan siten, että ne vastaamaan erillisiä latausominaisuuksia koskevia eritelmiä. Käytännössä tällä tarkoitetaan sitä, että tietyt radiolaitteet on varustettava tietyn standardin mukaisella liittimellä. Liittimellä tarkoitetaan sitä osaa laitteessa, johon latauskaapeli kiinnitetään. Radiolaitedirektiivin I a liitteen I osassa on luettelo niistä radiolaiteluokista, joihin kuuluvia radiolaitteita ehdotetut uudet vaatimukset koskevat. Kyseisen liitteen I osa sisältää myös latausominaisuuksia koskevat eritelmät, eli tarkemmat tiedot siitä, minkälainen radiolaitteen liittimen tulee olla ja mitkä standardit sen tulee täyttää. Hallituksen esitystä valmisteltaessa radiolaitedirektiivin I a liitteen I osan mukaisia radiolaiteluokkia ovat kädessä pidettävät matkapuhelimet ja videopelikonsolit, tabletit, digitaalikamerat, kuulokkeet, kuulokemikrofonit, kannettavat kaiuttimet ja navigointijärjestelmät sekä sähköiset lukulaitteet, näppäimistöt, hiiret ja nappikuulokkeet. Myös kannettavat tietokoneet on mainittu listauksessa, mutta niiden osalta direktiivin säännökset tulevat sovellettavaksi vasta 28.4.2026 alkaen. Ehdotettu sääntely koskisi näihin radiolaiteluokkiin kuuluvista radiolaitteista vain sellaisia, joissa on irrotettava tai kiinteä ladattava akku. Direktiivin liite I a on kokonaisuudessaan erittäin yksityiskohtainen ja tekninen.

Direktiivin 3 artiklan 4 kohdan mukaan komissiolle annetaan lisäksi valta antaa delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan I a liitteen I osaa tieteellisen ja teknologisen kehityksen tai markkina-kehityksen perusteella, jotta varmistetaan radiolaitteiden ja niiden latauslaitteiden yhteinen vähimmäisyhteentoimivuus sekä lisätään kuluttajien mukavuutta, vähennetään ympäristöjätettä ja vältetään markkinoiden pirstoutumista. Komissio voi delegoiduilla säädöksillä joko muuttaa, lisätä tai poistaa I a liitteen I osan radiolaiteluokkia tai muuttaa, lisätä tai poistaa kunkin radiolaiteluokan liitteen mukaisia latausliittimiin ja -protokolliin liittyviä teknisiä eritelmiä, mukaan lukien viitetiedot ja kuvaukset. Komissio voi siis suoraan delegoiduin säännöksin muuttaa, lisätä tai poistaa radiolaiteluokkia tai niitä koskevia teknisiä eritelmiä. Tästä syystä on tarkoituksemukaista viitata suoraan direktiivin liitteeseen, eikä säätää radiolaiteluokista tai eritelmistä lain tasolla.

253 §. Radiolaitteen valmistajan velvollisuudet. Pykälään lisättäisiin uusi 2 momentti, jonka mukaan 1 momentin kohtien lisäksi valmistajien olisi varmistettava, että tiettyjen 251 §:ssä tarkoitettujen radiolaitteiden ohjeet sisältävät tiedot radiolaitedirektiivin I a liitteen II osassa esitetyistä latausominaisuuksiin ja yhteensopiviin latauslaitteisiin liittyvistä eritelmistä vähintään suomen ja ruotsin kielellä. Momentilla pantaisiin osittain täytäntöön direktiivin 10 artiklan 8 kohdan kolmas alakohta.

Momentti sisältäisi viittauksen ehdotettuun uuteen 251 a §:ään ja koskisi siten vain radiolaitedirektiivin I a liitteen I osassa tarkoitettuja radiolaiteluokkia. Momentissa viitattu direktiivin I a liitteen II osa sisältää ne tiedot latausominaisuuksista ja yhteensopiviin latauslaitteisiin liittyvistä eritelmistä, jotka on esitettävä radiolaitteen mukana toimitettavissa ohjeissa. Näitä ovat hallituksen esitystä kirjoitettaessa latauslaitteiden wateina ilmoitettavat tehovaatimukset, joiden on ilmaistava radiolaitteen lataamiseen tarvittava vähimmäisteho ja suurimman latausnopeuden saavuttamiseksi tarvittava teho, sekä tieto siitä, jos radiolaitte tukee erikseen määriteltyä pikalatausprotokollaa. Hallituksen esitystä kirjoitettaessa kyseinen protokolla on USB Power Delivery –latausprotokolla. Direktiivin I a liitteen II osan vaatimukset ovat yksityiskohtaisia ja teknisiä, mistä syystä pykälään lisättäisiin viittaus vain liitteen II osaan.

Pykälään lisättäisiin uusi *3 momentti*, joka koskisi erillistä merkintää. Momentilla pantaisiin osittain täytäntöön direktiivin 10 artiklan 8 kohdan kolmas alakohta. Momentti koskisi 2 momentin tavoin tiettyjä 251 a §:ssä tarkoitettuja radiolaitteita. Momentin mukaan silloin, kun valmistajat asettaisivat näitä tiettyjä radiolaitteita kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien saataville, tiedot latausominaisuuksiin ja yhteensopiviin latauslaitteisiin liittyvistä eritelmistä olisi ohjeisiin sisällyttämisen lisäksi esitettävä myös direktiivin I a liitteen IV osassa tarkoitettussa merkinnässä.

Merkinnän sisältö ja muoto on radiolaitedirektiivin I a liitteen IV osassa yksityiskohtaisesti määritelty. Merkintä on esitetty graafisessa muodossa ja sille on ilmoitettu tarkat mittasuhteet. Ehdotetun 3 momentin mukaan merkintä olisi merkittävä ohjeisiin ja pakkaukseen tai kiinnitettävä pakkaukseen tarrana. Jos pakkausta ei ole, merkinnän sisältävä tarra kiinnitettäisiin radiolaitteeseen, tai jos radiolaitte on kooltaan tai luonteeltaan sellainen, ettei muu ole mahdollista, merkintä voitaisiin merkitä erilliseen asiakirjaan, joka toimitetaan radiolaitteen mukana. Merkintä kuvaisi radiolaitteen latausominaisuuksiin ja yhteensopiviin latauslaitteisiin liittyvät eritelmat, joiden avulla kuluttajat ja muut loppukäyttäjät voisivat valita radiolaitteidensa kanssa yhteensopivan latauslaitteen.

Lisäksi momentissa edellytettäisiin direktiivin mukaisesti, että merkintä esitettäisiin näkyvällä ja luettavissa olevalla tavalla ja etämyynnin yhteydessä lähellä hintamerkintää. Täten merkintä olisi esimerkiksi myyntitilanteessa esitettävä siten, että kuluttajat ja muut loppukäyttäjät saavat helposti tiedon ostamansa radiolaitteen latausominaisuuksista. Etämyynnin yhteydessä ei olisi riittävää, että merkintä on vain radiolaitteen pakkauksessa. Vaatimus merkinnästä lähellä hintamerkintää etämyynnin yhteydessä varmistaisi, että kuluttajat ja muut loppukäyttäjät saavat myös etämyynnin yhteydessä tarvittavat tiedot radiolaitteen latausominaisuuksista ja pystyvät siten tekemään informoidun ostopäätöksen.

Direktiivin 8 artiklan 10 kohdan viidennen alakohdan mukaan komissiolle annetaan valta antaa delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan I a liitteen II ja IV osaa kyseisessä liitteessä olevan I osan muutosten seurauksena taikka merkintävaatimusten tulevien muutosten tai teknologisen kehityksen seurauksena ottamalla käyttöön, muuttamalla, lisäämällä tai poistamalla tietoja, graafisia elementtejä tai tekstielementtejä kyseisen artiklan mukaisesti. Koska komissiolle on annettu valta muuttaa liitettä delegoiduilla säädöksillä, ja koska liite on hyvin yksityiskohtainen ja tekninen, pykälässä viitattaisiin suoraan radiolaitedirektiivin I a liitteeseen.

253 b §. *Radiolaitteen maahantuojan velvollisuudet.* Pykälään lisättäisiin uusi *9 kohta*, jonka mukaan radiolaitteen maahantuojan olisi asettaessaan 251 a §:ssä tarkoitettuja radiolaitteita kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien saataville varmistettava, että 253 §:n 3 momentissa tarkoitettua merkintää ja sen esittämistä koskevat vaatimukset täyttyvät.

Ehdotetulla kohdalla 9 pantaisiin täytäntöön radiolaitedirektiivin 12 artiklan 4 kohdan alakohta. Artiklan mukaan myös maahantuojien tulee varmistaa, että direktiivin I a liitteen I osassa tarkoitettuihin radiolaiteluokkiin kuuluvissa radiolaitteissa näkyy tai niiden mukana toimitetaan 10 artiklan 8 kohdan kolmannen alakohdan mukainen merkintä, ja että kyseinen merkintä esitetään näkyvällä ja luettavissa olevalla tavalla ja etämyynnin yhteydessä lähellä hintamerkintää. Ehdotetussa 9 kohdassa asetetut velvollisuudet koskisivat 251 a §:ssä tarkoitettuja tiettyjä radiolaiteluokkia. Ehdotettu uusi 9 kohta laajentaisi velvollisuuden varmistaa merkinnän olemassaolo ja esittämistapa koskemaan myös maahantuojia.

253 c §. Radiolaitteen jakelijan velvollisuudet. Pykälään lisättäisiin uusi *5 kohta*, jonka mukaan radiolaitteen jakelijan olisi asettaessaan 251 a §:ssä tarkoitettuja radiolaitteita kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien saataville varmistettava, että 253 §:n 3 momentissa tarkoitettut merkintää ja sen esittämistä koskevat vaatimukset täyttyvät.

Ehdotetulla kohdalla pantaisiin täytäntöön radiolaitedirektiivin 13 artiklan 2 kohdan alakohta. Uusi 5 kohta olisi sisällöltään samanlainen kuin edellä ehdotettu 253 b §:n uusi 9 kohta. Nyt ehdotettu kohta laajentaisi velvollisuuden varmistaa merkinnän olemassaolo ja esittämistapa koskemaan maahantuojien lisäksi myös jakelijoita. Sekä maahantuojat että jakelijat voivat toimittaa radiolaitteita suoraan kuluttajille ja muille loppukäyttäjille, joten niille on radiolaitedirektiivissä asetettu samat tietojen antamista tai esittämistä koskevat velvoitteet kuin valmistajille.

253 f § Erillismyyntivaatimus. Lakiin ehdotetaan lisättävän uusi 253 f §, jolla pantaisiin täytäntöön radiolaitedirektiivin uusi 3 a artikla. Ehdotetun uuden pykälän *1 momentin* mukaan talouden toimijan olisi tarjottava kuluttajille ja muille loppukäyttäjille mahdollisuus hankkia 251 a §:ssä tarkoitettu radiolaite ilman latauslaitetta. Vaatimuksella tarkoitettaisiin radiolaitteen ja latauslaitteen erillismyyntiä. Talouden toimijat voisivat jatkossakin asettaa 251 a §:ssä tarkoitettun radiolaitteen kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien saataville myös latauslaitteen kanssa, mutta muutoksen myötä erillismyynnistä tulisi pakollista, eli talouden toimijan olisi vähintään tarjottava mahdollisuus ostaa laite ilman latauslaitetta.

Pykälän *2 momentin* mukaan, kun 1 momentissa tarkoitettu radiolaite asetettaisiin kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien saataville, talouden toimijan olisi varmistettava, että tieto siitä, toimittetaanko radiolaitteen mukana latauslaite, esitetään radiolaitedirektiivin I a liitteen III osassa tarkoitettulla kuvamerkillä. Kuvamerkki olisi merkittävä pakkaukseen tai kiinnitettävä siihen tarrana. Kuvamerkki olisi lisäksi esitettävä näkyvällä ja luettavissa olevalla tavalla ja etämyynnin yhteydessä lähellä hintamerkintää. Momentin mukainen kuvamerkki on yksityiskohtaisesti kuvattu I a liitteen III osassa. Kuvamerkki on esitetty graafisessa muodossa ja sille on ilmoitettu tarkat mittasuhteet. Kuvamerkki esittää ulkoista virtalähdettä. Kuvamerkki voi liitteen säännösten mukaan vaihdella ulkonäöltään (esimerkiksi väri, täytetty kuva tai ääriiviokuva, viivan paksuus) edellyttäen, että se on näkyvä ja luettavissa oleva. Jos kuvamerkkiä pienennetään tai suurennetaan, mittasuhteet on säilytettävä.

Radiolaitedirektiivin 3 a artiklan toisen alakohdan mukaan komissiolle siirretään valta antaa delegoituja säädöksiä, joilla muutetaan liitteessä I a olevaa III osaa kyseisessä liitteessä olevan I ja II osien muutosten seurauksena taikka merkintävaatimusten tulevien muutosten tai teknologisen kehityksen seurauksena ottamalla käyttöön, muuttamalla, lisäämällä tai poistamalla graafisia elementtejä tai tekstielementtejä. Koska komissiolle on annettu valta muuttaa liitettä delegoiduilla säädöksillä, ja koska liite on hyvin yksityiskohtainen ja tekninen, pykälässä viitattaisiin suoraan direktiivin I a liitteen III osaan.

255 §. Vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt. Pykälän *1 momenttiin* ehdotetaan tehtävän tekninen muutos niin, että vaatimuksenmukaisuuden arviointi kattaisi sähköisen viestinnän palveluista annetun lain lisäksi myös sen nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksissa säädetyt olennaiset vaatimukset.

Pykälän *2 ja 3 momentit* säilyisivät voimassa olevassa muodossaan.

260 §. Radiolaitteiden markkinavalvonta ja riskin aiheuttavan radiolaitteen käsittely. Pykälän *2 momentin* sanamuotoa muutettaisiin paremmin vastaamaan radiolaitedirektiivin muutettua 40

artiklan 1 kohdan ensimmäistä alakohtaa. Momentin mukaan Liikenne- ja viestintäviraston tulisi suorittaa radiolaitteen vaatimustenmukaisuuden kattava arviointi, jos sillä on riittävä syy uskoa radiolaitteen aiheuttavan riskin nyt muutettavan lain mukaisesti asetetuille vaatimuksille. Momentin mukaan radiolaitteen vaatimustenmukaisuuden kattava arviointi olisi suoritettava myös, jos Liikenne- ja viestintävirastolla on riittävä syy uskoa, että radiolaite ei täytä vähintään yhtä lain 251 ja 251 a §:ssä tai niiden nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksissa säädetyistä olennaisista vaatimuksista ja eritelmistä. Pykälällä pantaisiin täytäntöön radiolaitedirektiivin 40 artiklan 1 kohdan muutettu ensimmäinen alakohta. Muutoksen myötä riittäisi, että viranomaisella on perustellun syyn sijaan riittävä syy uskoa radiolaitteen aiheuttavan riskin tai olevan vaatimustenvastainen.

263 §. Muodollisen vaatimustenvastaisuuden korjaaminen. Pykälän 6 kohtaa ehdotetaan muutettavaksi. Lisäksi ehdotetaan, että pykälään lisättäisiin uudet 9, 10 ja 11 kohta. Muutoksella pantaisiin täytäntöön radiolaitedirektiivin 43 artiklan 1 kohdan f alakohdan uudet alakohdat f a) - c) ja muutetut alakohdat j ja h. Muutos koskisi vain 251 a §:ssä tarkoitettuja radiolaitteita.

Pykälän 1 momentin 6 kohta muutettaisiin sanamuodoltaan vastaamaan paremmin radiolaitedirektiivin muutetun 43 artiklan 1 kohdan h alakohtaa. Kohtaan lisättäisiin maininta myös siinä tarkoitettujen tietojen puuttumisesta. Radiolaitedirektiivin 43 artiklan 1 kohdan h alakohdan mukaan radiolaite on vaatimustenvastainen, jos radiolaitteen mukana ei ole toimitettu 10 artiklan 8 kohdassa tarkoitettuja tietoja, 10 artiklan 9 kohdassa tarkoitettua EU-vaatimustenmukaisuusvakuutusta tai 10 artiklan 10 kohdassa tarkoitettuja tietoja käyttörajoituksesta. Mainitut 10 artiklan 8 kohdan tiedot koskevat direktiivimuutoksella säänneltyjä latausominaisuuksiin ja yhteensopiviin latauslaitteisiin liittyviä eritelmiä, jotka on kuvattu ja ehdotettu täytäntöönpantavaksi ehdotetun lain 253 §:n 2 ja 3 momentissa. Ehdotetun 6 kohdan mukaan vaatimuksenvastaisena pidettäisiin radiolaitteen mukana toimitettavien ohjeiden ja turvallisuustietojen tai käyttörajoituksia koskevien ohjeiden ja tietojen puuttumista tai puutteellisuutta.

Pykälän 1 momentin 9 kohdan mukaan vaatimustenvastaisuus kattaisi jatkossa 253 f § 2 momentin mukaisen kuvamerkin puutteet. Momentissa viitattaisiin kuvamerkkiä koskevaan 253 f §:n 2 momenttiin ja siinä kuvamerkille ja sen käytölle asetettuihin vaatimuksiin. Ehdotetun kohdan mukaan, jos tiettyjen radiolaitteiden pakkaukseen tai itse radiolaitteeseen ei olisi kiinnitetty kuvamerkkiä, joka kertoo, toimitetaanko laitteen mukana latauslaite vai ei, tai jos kuvamerkkiä ei olisi esitetty näkyvällä ja luettavissa olevalla tavalla tai etämyynnissä hintamerkin vieressä, tai jos kuvamerkkiä ei olisi laadittu oikein 253 f § 2 momentin ja radiolaitedirektiivin I a liitteen III osan mukaisesti, olisi kyseessä muodollinen vaatimustenvastaisuus. Tällöin Liikenne- ja viestintäviraston olisi vaadittava talouden toimijaa korjaamaan vaatimustenvastaisuus.

Pykälän 1 momentin 10 kohdan mukaan vaatimustenvastaisuus kattaisi jatkossa myös 253 §:n uuden 3 momentin mukaisten latausominaisuuksia ja yhteensopiviin latauslaitteisiin liittyviä eritelmiä koskevien tietojen ja merkinnän puutteet. Momentissa viitattaisiin merkintää ja eritelmiä koskevaan 253 §:n 3 momenttiin ja siinä niiden käytölle asetettuihin vaatimuksiin. Jos radiolaitteessa, sen pakkauksessa tai mukana tulevissa ohjeissa olevaa merkintää ei olisi kiinnitetty tai jos sitä ei olisi esitetty näkyvällä ja luettavissa olevalla tavalla tai etämyynnissä hintamerkin vieressä, jos sitä ei olisi laadittu oikein 253 § 3 momentin ja radiolaitedirektiivin I a liitteen II ja IV osan mukaisesti, tai jos laitteen mukana ei olisi lainkaan merkintää, olisi kyseessä muodollinen vaatimustenvastaisuus. Tällöin liikenne- ja viestintäviraston olisi vaadittava talouden toimijaa korjaamaan vaatimustenvastaisuus.

Pykälän 1 momentin 11 kohdan mukaan vaatimustenvastaisuus kattaisi jatkossa myös 253 f §:n 1 momentin mukaisen tiettyjä radiolaiteluokkia koskevan vaatimuksen radiolaitteen ja latauslaitteen erillismyynnistä. Jos talouden toimija ei tarjoaisi kuluttajille tai muille loppukäyttäjille

mahdollisuutta hankkia 251 a §:ssä tarkoitettu radiolaite ilman latauslaitetta, olisi kyseessä muo-
dollinen vaatimustenvastaisuus. Tällöin liikenne- ja viestintäviraston olisi vaadittava talouden
toimijaa korjaamaan vaatimustenvastaisuus.

8 Lakia alemman asteinen sääntely

Osa radiolaitedirektiivin säännöksistä on kansallisesti pantu täytäntöön radiolaitteiden vaati-
mustenmukaisuudesta annetulla valtioneuvoston asetuksella (600/2016), jota täydennettäisiin
tarvittavilta osin lakiehdotuksen hyväksymisen jälkeen. Asetuksenantovaltuus sisältyy sähköi-
sen viestinnän palveluista annetun lain 30 luvun 251 §:n 2 momenttiin ja 252 §:n 2 momenttiin.

Valtioneuvoston asetuksen 1 §:ää muutettaisiin siten, että radiolaitteiden tulisi toimia yhteen
lisälaitteiden kanssa lukuun ottamatta radiolaitedirektiivin liitteessä I a olevassa I osassa täs-
mennettyjen radiolaiteluokkien latauslaitteita. Lisäksi. Latausrajapintojen ja –protokollien yh-
denmukaistamisen ulkopuolelle jäävien radiolaitteiden ei siten tarvitsisi toimia yhteen direktii-
vin I a liitteen I osassa tarkoitettujen radiolaitteiden latauslaitteiden kanssa. Muutoksella täytän-
töönpantaisiin radiolaitedirektiivin 3 artiklan 3 kohdan ensimmäisen alakohdan a alakohdan di-
rektiivimuutoksen edellyttämällä tavalla.

Lisäksi valtioneuvoston asetuksen 2 §:ään tehtäisiin teknisiä tarkennuksia sähköisen viestinnän
palveluista annetun lain ja radiolaitedirektiivin nimen osalta. Valtioneuvoston asetuserä on
tämän hallituksen esityksen liitteenä.

9 Voimaantulo

Laki sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta tulisi voimaan 28.12.2024.
Radiolaitedirektiivin muutoksen 2 artiklan 1 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on annettava ja
julkaistava muutosdirektiivin noudattamisen edellyttämät lait, asetukset ja hallinnolliset mää-
räykset viimeistään 28.12.2023..

Muutosdirektiivin 2 artiklan 1 kohdan mukaan säännösten soveltaminen alkaisi direktiivin I a
liitteen I osan 1.1-1.12 kohdassa tarkoitettujen radiolaiteluokkien osalta 28.12.2024. Liitteen I
osan 1.13 kohdassa tarkoitettujen radiolaiteluokien osalta soveltaminen kuitenkin alkaisi
28.4.2026.

10 Toimeenpano ja seuranta

Radiolaitemarkkinat

Radiolaitedirektiivin 3 artiklan 4 kohdan 3 alakohdan mukaisesti komissio arvioi jatkuvasti
markkinakehitystä, markkinoiden pirstoutumista ja teknologista kehitystä tavoitteena tunnistaa
sellaisia radiolaiteluokkia, jotka voidaan ladata langallisella latauksella ja joiden sisällyttäminen
latausratkaisujen yhdenmukaistamisen piiriin lisäisi kuluttajien mukavuutta ja vähentäisi ympä-
ristöjäätettä huomattavasti. Komissio toimittaa tekemästään arvioinnista raportin Euroopan
parlamentille ja neuvostolle viimeistään 28.12.2025 ja sen jälkeen viiden vuoden välein ja antaa
sen perusteella delegoituja säädöksiä 3 artiklan 4 kohdan 2 alakohdan a alakohdan nojalla.

Erillismyynnin laajentaminen

Radiolaitedirektiivin 47 artiklan 3 kohdan mukaisesti komissio toimittaa viimeistään
28.12.2026 Euroopan parlamentille ja neuvostolle kertomuksen radiolaitteen hankkimista ilman
latauslaitetta ja ilman kaapeleita koskevan mahdollisuuden vaikutuksista erityisesti kuluttajien

käyttömukavuuden, ympäristöjätteen vähentymisen, käyttäytymismallien muutosten ja markkinakäytäntöjen kehittymisen näkökulmasta. Tarpeen mukaan komission tulee liittää kertomukseen lainsäädäntöehdotus direktiivin muuttamiseksi niin, että otetaan käyttöön latauslaitteiden ja –kaapeleiden pakollinen erillismyyntivaatimus.

Siirretty säädösvalta

Radiolaitedirektiivin 44 artiklan mukaan komissiolle siirretään 27.12.2022 alkaen viideksi vuodeksi antaa 3 artiklan 4 kohdassa, 3 a artiklan 2 kohdan toisessa alakohdassa ja 10 artiklan 8 kohdan viidennessä alakohdassa tarkoitettu valta antaa delegoituja säädöksiä. Komissio laatii siirrettyä säädösvaltaa koskevan kertomuksen viimeistään yhdeksän kuukautta ennen tämän viiden vuoden kauden päättymistä. Säädösvaltan siirtoa jatketaan ilman eri toimenpiteitä samantapuisiksi kausiksi, jollei Euroopan parlamentti tai neuvosto vastusta tällaista jatkamista viimeistään kolme kuukautta ennen kunkin kauden päättymistä. Euroopan parlamentti tai neuvosto voi milloin tahansa peruuttaa kyseisen säädösvaltan siirron.

Ennen delegoidun säädöksen hyväksymistä komissio kuulee kunkin jäsenvaltion nimeämiä asiantuntijoita paremmasta lainsäädännöstä 13.4.2016 tehdyssä toimielinten välisessä sopimuksessa vahvistettujen periaatteiden mukaisesti. Delegoitu säädös tulee voimaan ainoastaan, jos Euroopan parlamentti tai neuvosto ei ole kahden kuukauden kuluessa siitä, kun asianomainen säädös on annettu tiedoksi Euroopan parlamentille ja neuvostolle, ilmaissut vastustavansa sitä tai jos sekä Euroopan parlamentti että neuvosto ovat ennen mainitun määräajan päättymistä ilmoittaneet komissiolle, että ne eivät vastusta säädöstä. Euroopan parlamentin tai neuvoston aloitteesta tätä määräaika jatketaan kahdella kuukaudella.

11 Suhde perustuslakiin ja säätämisyjärjestys

11.1 Johdanto

Esityksessä ehdotetaan muutettavaksi sähköisen viestinnän palveluista annettua lakia. Osa lakiehdotuksen säännöksistä on sellaisia, että niitä on tarkasteltava myös perustuslain perusoikeuksien toteutumisen näkökulmasta. Esitystä on erityisesti arvioitava seuraavien perustuslain säännösten osalta: oikeus työhön ja elinkeinovapaus (18 §) sekä vastuu ympäristöstä (20 §). Säätämisyjärjestyksen kannalta olennainen on lisäksi perustuslain 80 §:n mukainen lailla säätämisen vaatimus (80 §).

11.2 Elinkeinovapaus (18 §) ja vastuu ympäristöstä (20 §)

Lakiehdotuksessa esitetään elinkeinonharjoittajille rajoituksia tiettyjen laitteiden valmistamiseen, markkinoille tuomiseen, pakkauksiin sekä myymiseen. Nämä vaatimukset ovat merkityksellisiä perustuslain 18 §:n 1 momentissa turvatun elinkeinovapauden kannalta.

Lakiehdotuksen 251 a §:n myötä kaikkien elinkeinonharjoittajien, jotka käyttävät omaa latausrajapintaa ja liitintä, olisi varmistettava, että kaikkien uusien muutosdirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitteiden lataaminen USB-C-liitännän kautta on mahdollista. Tämä rajoittaisi elinkeinovapautta siltä osin, että valmistajat eivät enää voisi itse valita latausrajapintaa, vaan muutosdirektiivin soveltamisalaan kuuluvien laitteiden tulisi noudattaa direktiivin liitteessä mainittuja standardeja.

Lakiehdotuksen 253 § 3 momentin mukainen merkintävaatimus sekä 253 f §:n mukainen kuva-merkki vaatimus rajoittaisi talouden toimijoiden mahdollisuutta suunnitella pakkauksen ulkonäköä. Lakiehdotuksen 253 f §:n mukaan talouden toimijan olisi tarjottava kuluttajille ja muille

loppukäyttäjille mahdollisuus hankkia 251 a §:ssä tarkoitettu radiolaite ilman latauslaitetta. Talouden toimijat eivät voisi enää vapaasti valita mitä lisälaitteita radiolaitteen mukana toimitetaan.

Perustuslain 18 §:n 1 momentin mukaan jokaisella on oikeus hankkia toimeentulonsa valitsemallaan elinkeinolla. Laissa säädettävien elinkeinovapauden rajoitusten tulee olla täsmällisiä ja tarkkarajaisia, minkä lisäksi rajoittamisen laajuuden ja edellytysten tulee ilmetä laista.

Lakiehdotuksen mukaiset uudet vaatimukset perustuvat EU:n lainsäädäntöön. Ehdotetut säännökset uusista latausrajapintaa (251 a §), merkintää (253 § 3 momentti), kuvamerkkiä ja erillismyyntiä (253 f §) koskevista vaatimuksista sisältävät suorat viittaukset radiolaitedirektiivin I a liitteeseen, jossa mainittuja seikkoja koskevat tarkemmat vaatimukset on määritelty yksityiskohtaisesti, täsmällisesti ja tarkkarajaisesti.

Lakiehdotuksen taustalla olevan radiolaitedirektiivin muutoksen tavoitteena on vähentää radiolaitteiden myynnistä syntyvää sähkö- ja elektroniikkalaiteromua ja vähentää raaka-aineiden louhintaa ja latureiden valmistamisesta, kuljetuksesta ja hävittämisestä aiheutuvia hiilidioksidipäästöjä ja edistää siten kiertotaloutta. Lakiehdotuksessa esitetyillä elinkeinovapautta koskevilla rajoituksilla pyritään siten edistämään ympäristöperusoikeutta.

Perustuslain 20 §:n mukaan vastuu luonnosta ja sen monimuotoisuudesta, ympäristöstä ja kulttuuriperinnöstä kuuluu kaikille. Julkisen vallan on pyrittävä turvaamaan jokaiselle oikeus terveelliseen ympäristöön sekä mahdollisuus vaikuttaa elinympäristöönsä koskevaan päätöksentekoon. Perustuslain säännös on luonteeltaan lähinnä julistuksenomainen ja sen mukainen vastuu ympäristöstä (ympäristöperusoikeus) toteutuu aineellisen lainsäädännön kautta. Säännös vaikuttaa ensisijaisesti lainsäätäjän ja muiden norminantajien toimintaan ja korostaa luonnon monimuotoisuuden painoarvoa oikeusjärjestelmässämme.

Esitettyjä rajoituksia on siis tarkasteltava myös suhteessa niillä tavoiteltuun päämäärään. Suhteellisuusvaatimus on perustuslakivaliokunnan lausuntokäytännössä ollut keskeisessä asemassa arvioitaessa elinkeinovapauden rajoittamisen perustuslainmukaisuutta (PeVL 19/2006 vp). Perustuslakivaliokunta on katsonut lausuntokäytännössään suhteellisuusvaatimuksen mukaisesti, että elinkeinonharjoittamista koskevan rajoituksen tulee olla välttämätön hyväksyttävän tarkoituksen saavuttamiseksi, eikä se saa mennä pidemmälle kuin on perusteltua, ottaen huomioon rajoituksen taustalla olevan yhteiskunnallisen intressin painavuus suhteessa kyseiseen perusoikeuteen.

Ehdotetun sääntelyn taustalla vaikuttaa painava yhteiskunnallinen intressi vähentää sekä elektroniikkaromun määrää, että laitteiden valmistamisesta, kuljetuksesta ja hävittämisestä aiheutuvia päästöjä. Nämä intressit liittyvät vahvasti ympäristöperusoikeuden edistämiseen. Sääntelyn ei siten voida tulkita menevän elinkeinovapauden kannalta pidemmälle, kuin suojeluintressin vaatimuksista johtuen on välttämätöntä. Ehdotetut säännökset ovat näin ollen oikeassa suhteessa niillä tavoiteltuun päämäärään. Ehdotetut säännökset on laadittu tarkkarajaisesti ja täsmällisesti. Lakiehdotuksen vaatimukset tietyn latausrajapinnasta, kuvamerkistä, merkinnästä sekä erillismyynnistä ovat esityksestä ilmenevällä tavalla tarkkarajaisia ja oikeasuhtaisia, eivätkä edellytä perustuslain säätämisyjärjestyksen käyttämistä.

11.3 Lailla säätämisen vaatimus (80 §)

Lakiehdotuksen 251 a §:ssä, 253 § 2 ja 3 momentissa sekä 253 f §:ssä on valittu sääntelymalli, jossa viitataan suoraan radiolaitedirektiiviin, sen liitteisiin sekä direktiivin nojalla annettaviin täytäntöönpanosäädöksiin ja delegoituihin säädöksiin. Perustuslain 80 §:n 1 momentin mukaan

lailla on säädettävä yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien perusteista sekä asioista, jotka perustuslain mukaan muuten kuuluvat lain alaan. Perustuslakivaliokunta on lausuntokäytännössään arvioinut yksilön oikeuksien ja velvollisuuksien sääntelyn laintasoisuuden osalta sääntelytapaan, jossa direktiivin sisältö implementoidaan viittaamalla suoraan direktiiviin.

Perustuslakivaliokunta on katsonut, että tällaisen viittaustekniikan käyttämistä direktiivin täytäntöönpanossa tulisi välttää (PeVL 5/2013 vp, PeVL 35/2020 vp, PeVL 34/2022 vp). Valiokunta on korostanut, että Euroopan unionin oikeuden täytäntöönpanosääntelyn on täytettävä esimerkiksi yleiset vaatimukset perusoikeuksia koskevan sääntelyn täsmällisyydestä ja tarkkarajaisuudesta samoin kuin hyvästä lainkirjoittamistavasta (PeVL 9/2004 vp, PeVL 50/2006 vp). Valiokunta on edelleen katsonut, että muun muassa näiden vaatimusten vuoksi kansallisia täytäntöönpanotoimia edellyttävät Euroopan unionin säädökset tulee pääsääntöisesti sisällyttää kansalliseen lainsäädäntöön EU-säädösten asiasisältöä vastaavilla kansallisilla säädöksillä (PeVL 50/2006 vp, PeVL 34/2022 vp).

Valiokunta on kuitenkin poikkeuksellisesti hyväksynyt myös sääntelyn, jossa lain tasolla viitataan teknisluontoisten ja yksityiskohtaisten vaatimusten osalta suoraan direktiivin säännöksiin. Kyse on tuolloin ollut varsin teknisluonteisesta ja yksityiskohtaisesta direktiivisääntelystä, joka on kohdistunut rajalliseen joukkoon ammattimaisia toimijoita, ja siitä, ettei jäsenvaltiolla ole sääntelyn aineellisen sisällön osalta kansallista liikkumavaraa (PeVL 5/2013 vp, PeVL 34/2022 vp). Ehdotetun kaltaisen viittaustekniikan käyttäminen merkitsee muun ohella sitä, että viittauksen kohteena olevat säännökset julkaistaan Euroopan unionin virallisessa lehdessä (ks. SEUT 297 artikla), mutta ei virallisesti erikseen Suomessa. Lisäksi näihin säännöksiin myöhemmin tehtävät muutokset tulevat Suomessa lain nojalla suoraan sovellettaviksi ilman erillisiä täytäntöönpanotoimia (PeVL 5/2013 vp).

Sähköisen viestinnän palveluista annetussa laissa mainittua viittaustekniikkaa on käytetty aiemminkin. Laissa viitataan säännönmukaisesti suoraan radiolaitedirektiiviin, sen liitteisiin sekä komission antamiin täytäntöönpanosäädöksiin. Radiolaitedirektiivin säännökset ovat pääosin teknisiä ja viittaustekniikalla implementoidut säännökset koskevat vain tiettyjä radiolaiteluokkia, jotka määritellään kyseisissä EU-säädöksissä. Kuten edellä on tuotu esiin, direktiivi tulisi kuitenkin lähtökohtaisesti panna täytäntöön kansalliseen lainsäädäntöön tehdyillä sisällöllisillä muutoksilla ja käyttää suoria direktiiviviittauksia vain silloin, kun se on tarkoituksenmukaista EU-sääntelyn monimutkaisuuden tai teknisen luonteen vuoksi.

Lakiehdotuksen 251 a §:n, 253 § 2 ja 3 momentin sekä 253 f §:n viittaukset koskevat kaikki hyvin teknistä ja yksityiskohtaista sääntelyä, joka ei jätä kansallista liikkumavaraa. Nyt täytäntöön pantavan muutosdirektiivin yhteydessä radiolaitedirektiiviin lisätty uusi I a liite sisältää tiettyjä radiolaiteluokkia koskevia yksityiskohtaisia teknisiä vaatimuksia ja eritelmiä, graafisia kuvia ja merkintöjä sekä viittauksia standardeihin. Mainituista eritelmistä ja muista yksityiskohtaisista tiedoista ei ole tarkoituksenmukaista säätää lain tasolla, sillä ne koskevat vain liitteessä erikseen mainittuja radiolaiteluokkia, eivätkä kaikkia sähköisen viestinnän palveluista annetun lain tai radiolaitedirektiivin soveltamisalaan kuuluvia radiolaitteita.

Radiolaitedirektiivissä komissiolle annetaan valta antaa delegoituja säädöksiä, joilla se voi muuttaa nyt täytäntöön pantavia direktiivin artikloja sekä I a liitteen säännöksiä. Mikäli nyt viittaustekniikalla implementoitavat kohdat kirjoitettaisiin auki lain tasolle, tulisi laaja sähköisen viestinnän palveluista annettu laki muutettavaksi aina komission antaessa delegoidun säännöksen, jolla se muuttaisi vain tiettyjä radiolaiteluokkia koskevia yksityiskohtaisia eritelmiä, vaatimuksia, merkintöjä, graafisia kuvamerkkejä tai standardeja. Tämä tekisi myös kyseisistä pykälistä hyvin pitkiä, yksityiskohtaisia ja vaikeaselkoisia jo valmiiksi hyvin laajassa ja monimutkaisessa laissa.

On myös huomattava, että ehdotetun sääntelyn kohteena olisi rajallinen joukko alan ammattimaisia toimijoita, eli sähkö- ja elektroniikkalaitteiden valmistajia, valtuutettuja edustajia, maahantuojia ja jakelijoita. Mainittujen talouden toimijoiden velvoitteet on jo määritelty laissa omista pykälissään, jolloin on tarkoituksenmukaista säätää myös nyt ehdotetuista direktiivin uusista velvoitteista, jotka liittyvät direktiivin liitteen I a teknisiin vaatimuksiin, samoissa pykälissä. Voidaankin todeta, että ehdotettu laki ja viittaustekniikalla täytäntöön pantavat direktiivin säännökset muodostavat sääntelyn kohteena olevien toimijoiden kannalta riittävän selkeän kokonaisuuden. Ehdotetun viittaustekniikan käyttäminen olisi perusteltua myös perustuslakivaliokunnan mietintöjen mukaisesti.

Esitetyt viittaukset on lakiehdotuksessa tehty tarkkarajaisesti ja täsmällisesti. Edellä mainituista syistä johtuen esitetty sääntelymalli ei ole ristiriidassa perustuslain 80 §:n kanssa.

11.4 Ahvenanmaan maakunta

Ahvenanmaan itsehallintolain (1144/1991) 18 ja 27 §:ssä säädetään Ahvenanmaan maakunnan ja valtakunnan välisestä toimivallan jaosta. Vastuu Euroopan unionin lainsäädännön täytäntöönpanossa jakautuu itsehallintolaissa säädetyn toimivallan jaon mukaisesti. Maakunta vastaa Euroopan unionin säädösten täytäntöönpanosta siltä osin kuin asia itsehallintolain mukaan kuuluu sen toimivaltaan. Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain 30 luvun osalta radiolaitteita koskevan sääntelyn on teletointana katsottu itsehallintolain 27 §:n 40 kohdan nojalla kuuluvan valtakunnan lainsäädäntövaltaan.

Ponsi

Koska radiolaitedirektiivissä on säännöksiä, jotka ehdotetaan pantaviksi täytäntöön lailla, annetaan eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 253, 253 b, 253 c 255, 260 ja 263 §, sellaisina kuin niistä ovat 253 ja 253 b § laissa 1003/2018, 253 c ja 255 § laissa 456/2016 ja 260 ja 263 § laissa 258/2022, sekä

lisätään uusi 251 a ja 253 f § seuraavasti:

251 a §

Tiettyjen radiolaiteluokkien latausominaisuuksia koskevat eritelvät

Radiolaitedirektiivin I a liitteen I osassa tarkoitettuihin radiolaiteluokkiin kuuluvat radiolaitteet on rakennettava siten, että ne vastaavat kyseisessä liitteessä asiaankuuluvalla radiolaiteluokalle vahvistettuja latausominaisuuksia koskevia eritelmiä.

Radiolaitteen valmistajan velvollisuudet

Luonnollisen henkilön ja oikeushenkilön, joka valmistaa tai valmistuttaa radiolaitetta tai jolle radiolaitte suunnitellaan ja joka markkinoi sitä omalla nimellään tai tavaramerkillään varustettuna (*radiolaitteen valmistaja*), on:

- 1) varmistettava, että radiolaitte on suunniteltu ja valmistettu 251 §:ssä säädettyjen olennaisten vaatimusten mukaisesti;
 - 2) varmistettava, että radiolaitetta voidaan käyttää vähintään yhdessä Euroopan unionin jäsenvaltiossa radiotaajuuksien käyttöä koskevien vaatimusten mukaisesti;
 - 3) huolehdittava siitä, että radiolaitteen mukana toimitettavissa ohjeissa ilmoitetaan ne jäsenvaltiot tai jäsenvaltion sisäiset maantieteelliset alueet, joissa on asetettu laitteen käyttöön ottamista koskevia rajoituksia tai vaatimuksia hankkia lupa laitteen käyttöön;
 - 4) laadittava 258 §:ssä tarkoitetut tekniset asiakirjat ja suoritettava tai teetettävä 255 §:ssä tarkoitettu vaatimustenmukaisuuden arviointimenettely;
 - 5) laadittava 256 §:ssä tarkoitettu EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus ja kiinnitettävä 257 §:ssä tarkoitettu CE-merkintä sen jälkeen, kun radiolaitteen vaatimustenmukaisuus on osoitettu vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyllä;
 - 6) säilytettävä tekniset asiakirjat ja EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus kymmenen vuoden ajan sen jälkeen, kun radiolaitte on saatettu markkinoille;
 - 7) varmistettava radiolaitteiden vaatimustenmukaisuuden noudattaminen sarjatuotannossa, ottaen huomioon muutokset radiolaitteen suunnittelussa tai ominaisuuksissa sekä yhdenmukaisetuissa standardeissa tai muissa teknisissä eritelmissä;
 - 8) suoritettava tarvittaessa radiolaitteen käyttäjien terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi näytteisiin perustuvia testejä markkinoilla saataville asetetuille radiolaitteille sekä tutkittava valitukset, vaatimustenvastaiset radiolaitteet ja radiolaitteiden palautukset ja pidettävä niistä kirjaa sekä tiedotettava jakelijoille kaikesta tällaisesta valvonnasta;
 - 9) varmistettava, että radiolaitteeseen on kiinnitetty tyyppi-, erä- tai sarjanumero tai muu merkintä, jolla se voidaan tunnistaa, tai, jos se ei radiolaitteen koon tai muun vastaavan syyn vuoksi ole mahdollista, että vaadittu tieto on annettu pakkauksessa tai radiolaitteen mukana seuraavassa asiakirjassa;
 - 10) ilmoitettava radiolaitteen käyttäjien ja Liikenne- ja viestintäviraston helposti ymmärtämällä kielellä nimensä, rekisteröity toiminimensä tai rekisteröity tavaramerkkinsä sekä posti-osoite yhteyspisteineen, josta valmistajaan saa yhteyden; tiedot on ilmoitettava radiolaitteessa tai, jos se ei radiolaitteen koon tai muun vastaavan syyn vuoksi ole mahdollista, radiolaitteen pakkauksessa tai sen mukana seuraavassa asiakirjassa;
 - 11) varmistettava, että radiolaitteen mukana toimitetaan selkeät, ymmärrettävät ja helppotajuiset ohjeet ja turvallisuustiedot vähintään suomen ja ruotsin kielellä; ohjeissa on oltava tiedot, joita tarvitaan radiolaitteen käyttötarkoituksen mukaiseen käyttöön ja tietoihin on sisällytettävä kuvaus mahdollisista lisälaitteista ja osista, myös ohjelmistoista, jotka mahdollistavat radiolaitteen käyttötarkoituksen mukaisen käytön;
 - 12) varmistettava, että radiolähettimien mukana ilmoitetaan tieto radiotaajuuksista, joilla laite toimii, sekä laitteen suurin mahdollinen lähetysteho;
 - 13) varmistettava, että jokaisen radiolaitteen mukana on 256 §:n mukainen EU-vaatimustenmukaisuusvakuutus;
- Lisäksi valmistajien on varmistettava, että 251 a §:ssä tarkoitettujen radiolaitteiden ohjeet sisältävät tiedot radiolaittedirektiivin I a liitteen II osassa esitetyistä latausominaisuuksiin ja yhteensopiviin latauslaitteisiin liittyvistä eritelmistä vähintään suomen ja ruotsin kielellä.
- Kun valmistajat asettavat 251 a §:ssä tarkoitettuja radiolaitteita kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien saataville, tiedot latausominaisuuksiin ja yhteensopiviin latauslaitteisiin liittyvistä

eritelmistä on 2 momentin mukaisesti ohjeisiin sisällyttämisen lisäksi esitettävä myös radiolaitedirektiivin I a liitteen IV osassa tarkoitettussa merkinnässä. Merkintä on merkittävä ohjeisiin ja pakkaukseen tai kiinnitettävä pakkaukseen tarrana. Jos pakkausta ei ole, merkinnän sisältävä tarra kiinnitetään radiolaitteeseen, tai jos radiolaitte on kooltaan tai luonteeltaan sellainen, ettei muu ole mahdollista, merkintä voidaan merkitä erilliseen asiakirjaan, joka toimitetaan radiolaitteen mukana. Merkintä on esitettävä näkyvällä ja luettavissa olevalla tavalla ja etämyynnin yhteydessä lähellä hintamerkintää.

253 b §

Radiolaitteen maahantuojan velvollisuudet

Unioniin sijoittautuneen luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön, joka saattaa kolmannesta maasta tuodun radiolaitteen unionin markkinoille (*radiolaitteen maahantuoja*), on:

1) varmistettava ennen radiolaitteen markkinoille saattamista, että radiolaitteen valmistaja on suorittanut asianmukaisen vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyn ja laatinut tekniset asiakirjat;

2) varmistettava, että radiolaitteessa on CE-merkintä;

3) varmistettava, että radiolaitteen mukana toimitetaan 253 §:n 10–13 kohdassa tarkoitettujen ohjeet, tiedot ja asiakirjat;

4) varmistettava, että valmistaja on noudattanut 253 §:n 8 ja 9 kohdassa säädettyjä vaatimuksia;

5) ilmoitettava radiolaitteen käyttäjien ja Liikenne- ja viestintäviraston helposti ymmärtämällä kielellä nimensä, rekisteröity toiminimensä tai rekisteröity tavaramerkkinsä ja postiosoiteensa radiolaitteessa tai, jos se ei ole mahdollista, radiolaitteen pakkauksessa tai sen mukana seuraavassa asiakirjassa;

6) varmistettava, että radiolaitteen ollessa maahantuojan vastuulla, sen varastointi- tai kuljetusolosuhteet eivät vaaranna radiolaitteen 251 §:ssä säädettyä vaatimustenmukaisuutta;

7) suoritettava tarvittaessa radiolaitteen käyttäjien terveyden ja turvallisuuden suojelemiseksi näytteisiin perustuvia testejä markkinoilla saataville asetetuille radiolaitteille, tutkittavat valitukset, vaatimustenvastaiset radiolaitteet ja radiolaitteiden palautukset ja tarvittaessa pidettävä niistä kirjaa sekä tiedotettava jakelijoille kaikesta tällaisesta valvonnasta;

8) pidettävä kymmenen vuoden ajan siitä, kun radiolaitte on saatettu markkinoille, laitteen EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen jäljennös Liikenne- ja viestintäviraston saatavilla ja varmistettava, että tekniset asiakirjat voidaan antaa pyynnöstä Liikenne- ja viestintävirastolle;

9) asettaessaan 251 a §:ssä tarkoitettuja radiolaitteita kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien saataville varmistettava, että 253 §:n 3 momentissa tarkoitettua merkintää ja sen esittämistä koskevat vaatimukset täyttyvät.

253 c §

Radiolaitteen jakelijan velvollisuudet

Muun toimitusketjuun kuuluvan luonnollisen henkilön tai oikeushenkilön kuin valmistajan tai maahantuojan, joka asettaa radiolaitteen saataville markkinoilla (*radiolaitteen jakelija*), on ennen radiolaitteen asettamista saataville markkinoilla:

1) varmistettava, että radiolaitteessa on CE-merkintä;

2) varmistettava, että radiolaitteen mukana toimitetaan tässä laissa vaaditut asiakirjat, ohjeet ja turvallisuustiedot vähintään suomen ja ruotsin kielellä;

3) varmistettava, että radiolaitteen valmistaja ja radiolaitteen maahantuoja ovat noudattaneet niille 253 §:n 2 ja 8–13 kohdassa sekä 253 b §:n 5 kohdassa säädettyjä vaatimuksia;

4) varmistettava, että radiolaitteen ollessa radiolaitteen jakelijan vastuulla, sen varastointi- tai kuljetusolosuhteet eivät vaaranna radiolaitteen 251 §:ssä säädettyä vaatimustenmukaisuutta.

5) asettaessaan 251 a §:ssä tarkoitettuja radiolaitteita kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien saataville varmistettava, että 253 §:n 3 momentissa tarkoitettua merkintää ja sen esittämistä koskevat vaatimukset täyttyvät.

253 f §

Erillismyyntivaatimus

Talouden toimijan on tarjottava kuluttajille ja muille loppukäyttäjille mahdollisuus hankkia 251 a §:ssä tarkoitettu radiolaite ilman latauslaitetta.

Kun 1 momentin mukainen radiolaite asetetaan kuluttajien ja muiden loppukäyttäjien saataville, talouden toimijan on varmistettava, että tieto siitä, toimitetaanko radiolaitteen mukana latauslaite, esitetään radiolaitedirektiivin I a liitteen III osassa tarkoitettulla kuvamerkillä. Kuvamerkki on merkittävä pakkaukseen tai kiinnitettävä siihen tarrana. Kuvamerkki on esitettävä näkyvällä ja luettavissa olevalla tavalla ja etämyynnin yhteydessä lähellä hintamerkintää.

255 §

Vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyt

Radiolaitteen valmistajan on ennen radiolaitteen saattamista markkinoille selvítettävä, ovatko radiolaitteeseen liittyvät tässä laissa tai sen nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksissa säädetty olennaiset vaatimukset täytyneet (*vaatimustenmukaisuuden arviointi*) käyttäen valitsemiaan vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyjä. Jos laitteelle on määritelty eri kokoonpanoja tai versioita, niiden kaikkien vaatimustenmukaisuus on varmistettava erikseen.

Vaatimustenmukaisuuden arviointi on tehtävä siten, että siinä otetaan huomioon kaikki radiolaitteen käyttötarkoituksen mukaiset toimintaolosuhteet. Ihmisten ja kotieläinten terveyden ja turvallisuuden sekä omaisuuden suojeluun liittyviä vaatimustenmukaisuuksia arvioitaessa huomioon on otettava myös kohtuudella ennakoitavissa olevat käyttöolosuhteet.

Radiolaitteen valmistajan on osoitettava radiolaitteen vaatimustenmukaisuus noudattaen jotakin radiolaitedirektiivin liitteissä II, III ja IV tarkoitetuista vaatimustenmukaisuuden arviointimenettelyistä.

260 §

Radiolaitteiden markkinavalvonta ja riskin aiheuttavan radiolaitteen käsittely

Radiolaitteiden markkinavalvonnasta sekä ulkorajavalvonnasta säädetään eräiden tuotteiden markkinavalvonnasta annetussa laissa (1137/2016), jäljempänä markkinavalvontalaki. Markkinavalvonnan, talouden toimijoiden kanssa tehtävän yhteistyön sekä unionin markkinoille tulevien tuotteiden valvonnan puitteista säädetään markkinavalvonnasta ja tuotteiden vaatimustenmukaisuudesta sekä direktiivin 2004/42/EY ja asetusten (EY) N:o 765/2008 ja (EU) N:o 305/2011 muuttamisesta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa (EU) 2019/1020, jäljempänä markkinavalvonta-asetus.

Liikenne- ja viestintäviraston on suoritettava radiolaitteen vaatimustenmukaisuuden kattava arviointi, jos sillä on riittävä syy uskoa radiolaitteen aiheuttavan riskin tämän lain mukaisesti asetetuille vaatimuksille, tai että se ei täytä vähintään yhtä 251 ja 251 a §:ssä tai niiden nojalla annetuissa valtioneuvoston asetuksissa säädettyistä olennaisista vaatimuksista ja eritelmistä.

Talouden toimijan on varmistettava, että kaikki yhdessä jäsenvaltiossa edellytetyt asianmukaiset korjaavat toimenpiteet toteutetaan kaikkien niiden radiolaitteiden osalta, jotka talouden toimija on asettanut saataville markkinoilla unionin alueella.

Muodollisen vaatimustenvastaisuuden korjaaminen

Liikenne- ja viestintäviraston on vaadittava asianomaista talouden toimijaa korjaamaan viraston asettamassa kohtuullisessa ajassa ja viraston määräämällä tavalla vaatimustenvastaisuus, joka koskee:

- 1) CE-merkinnän puuttumista tai kiinnittämistä markkinavalvonta-asetuksen 26 artiklan tai tämän lain vastaisesti;
- 2) ilmoitetun laitoksen tunnusnumeron puuttumista tai vaatimustenvastaisuutta;
- 3) EU-vaatimustenmukaisuusvakuutuksen puuttumista tai vaatimustenvastaisuutta;
- 4) teknisten asiakirjojen puuttumista tai puutteellisuutta;
- 5) radiolaitteen tunnistetietojen tai valmistajan tai maahantuojaan yhteystietojen virheellisyyttä tai puutteellisuutta;
- 6) radiolaitteen mukana toimitettavien ohjeiden ja turvallisuustietojen tai käyttörajoituksia koskevien ohjeiden ja tietojen puuttumista tai puutteellisuutta;
- 7) muita talouden toimijoita koskevien tietojen toimittamista Liikenne- ja viestintävirastolle 253 d §:n 2 momentin mukaisesti;
- 8) erityisiin luokkiin kuuluvien radiolaitteiden rekisteröintiä 252 §:n 2 momentin mukaisesti;
- 9) tiettyjä radiolaitteita koskevan kuvamerkin puutteellisuutta tai muuta kuvamerkille ja sen käytölle 253 f §:n 2 momentissa asetettujen vaatimusten vastaisuutta;
- 10) tiettyjä radiolaitteita koskevan merkinnän puutteellisuutta tai muuta merkinnälle ja sen käytölle tai toimittamiselle 253 §:n 3 momentissa asetettujen vaatimusten vastaisuutta;
- 11) tiettyjä radiolaitteita koskevan 253 f § 1 momentin mukaista radiolaitteen ja latauslaitteen erillismyyntiä.

Jos talouden toimija ei korjaa puutteita asetetussa kohtuullisessa määräajassa, Liikenne- ja viestintävirasto voi ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin radiolaitteen markkinoille saattamisen tai markkinoilla saataville asettamisen rajoittamiseksi tai kieltämiseksi tai, jos puute on olennainen, sen varmistamiseksi, että radiolaitetta koskeva palautusmenettely järjestetään tai se poistetaan markkinoilta.

Tämä laki tulee voimaan 28 päivänä joulukuuta 2024.

Helsingissä x.x.2023

Pääministeri

Petteri Orpo

Liikenne- ja viestintäministeri Lulu Ranne

Liitteet

Rinnakkaisteksti

Laki

sähköisen viestinnän palveluista annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

Voimassa oleva laki

Ehdotus

251 a §

[Kopioi momentin teksti tähän]

251 a §

[Kopioi momentin teksti tähän]

Tämä laki tulee voimaan 28 päivänä joulukuuta 2024

Valtioneuvoston asetus

radiolaitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen muuttamisesta

Valtioneuvoston päätöksen mukaisesti
muutetaan radiolaitteiden vaatimustenmukaisuudesta annetun valtioneuvoston asetuksen (600/2016) 1 §:n 1 momentti, 2 §:n 1 momentti ja 3 § seuraavasti:

1 §

Tiettyjä radiolaiteluokkia koskevat olennaiset vaatimukset

Radiolaitteiden asettamista saataville markkinoilla koskevan jäsenvaltioiden lainsäädännön yhdenmukaistamisesta ja direktiivin 1999/5/EY kumoamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2014/53/EU, jäljempänä *radiolaitedirektiivi*, 44 artiklassa ja 3 artiklan 3 kohdassa tarkoitetuissa täytäntöönpanosäännöksissä määriteltyihin radiolaiteluokkiin kuuluvien radiolaitteiden on täytettävä seuraavat, kutakin radiolaiteluokkaa koskevat olennaiset vaatimukset:

1) tässä pykälässä tarkoitettujen radiolaitteiden on toimittava yhteen lisälaitteiden kanssa, lukuun ottamatta radiolaitedirektiivin I a liitteen I osassa tarkoitettujen radiolaiteluokkien latauslaitteita;

2) radiolaitteiden on toimittava yhteen verkkojen välityksellä muiden radiolaitteiden kanssa;

3) radiolaitteiden on oltava liitettävissä tarkoituksenmukaisiin rajapintoihin;

4) radiolaitteet eivät saa vahingoittaa verkkoa tai sen toimintaa eivätkä käytää väärin verkoresursseja aiheuttaen näin kohtuutonta palvelun heikentymistä;

5) radiolaitteisiin on sisällyttävä turvalaitteet, jotka takaavat käyttäjän ja tilaajan henkilötietojen ja yksityisyyden suojan;

6) radiolaitteiden on tuettava täytäntöönpanosäännöksissä määriteltäviä petoksilta suojaavia ominaisuuksia;

7) radiolaitteiden on tuettava täytäntöönpanosäännöksissä määriteltäviä hätäpalveluihin pääsyn takaavia ominaisuuksia;

8) radiolaitteiden on tuettava täytäntöönpanosäännöksissä määriteltäviä ominaisuuksia, joilla niiden käyttö tehdään helpommaksi vammaisille;

9) radiolaitteiden on tuettava täytäntöönpanosäännöksissä määriteltäviä ominaisuuksia, joilla taataan, että radiolaitteeseen voidaan ladata ohjelmistoja ainoastaan siinä tapauksessa, että radiolaitteen ja ohjelmiston yhdistelmän vaatimustenmukaisuus on osoitettu.

Radiolaiteluokalla tarkoitetaan 1 momentissa tarkoitetuissa Euroopan komission antamissa täytäntöönpanosäännöksissä määriteltyjä radiolaiteluokkia, joihin kuuluvat radiolaitteet ovat keskenään samankaltaisia. Radiolaiteluokka sisältää ne radiorajapinnat, joita varten radiolaitteet on suunniteltu. Edellä tarkoitetuissa Euroopan komission täytäntöönpanosäännöksissä täsmennetään, mitä radiolaiteluokkia kukin 1 momentin 1–9 kohdassa säädetty vaatimus koskee.

2 §

Radiolaitteiden rekisteröinti- ja merkintävelvoitteet

Radiolaitteiden valmistajien on rekisteröitävä radiolaitedirektiivin 5 artiklan 4 kohdassa tarkoitettuun eurooppalaiseen keskusjärjestelmään sellaisiin radiolaiteluokkiin kuuluvat radiolaitetyypit, joiden osalta sähköisen viestinnän palveluista annetun lain (917/2014) 251 §:n 1 momentissa ja tämän asetuksen 1 §:ssä säädettyjen olennaisten vaatimusten täyttyminen on heikkoa, ennen kuin ne saatetaan markkinoille. Tällaisia radiolaitteita rekisteröidessään valmistajien on esitettävä jokin radiolaitedirektiivin liitteessä V olevista a, d, e, f, g, h ja i kohdassa luetelluista teknisistä asiakirjoista tai perustelluissa tapauksissa kaikki tekniset asiakirjat.

Valmistajien on kiinnitettävä Euroopan komission rekisteröidylle radiolaitetyypille antama rekisterinumero markkinoille saatettuihin, rekisteröintimenettelyn piiriin kuuluviin radiolaitteisiin. Edellä 1 §:n 1 momentissa tarkoitetuissa Euroopan komission antamissa täytäntöönpanosäännöksissä määritellään ne radiolaiteluokat, joita rekisteröintivaatimus koskee, rekisteröintiä koskevat toimintasäännöt sekä ne tekniset asiakirjat ja tiedot, jotka valmistajien tulee ilmoittaa.

3 §

Voimaantulo

Tämä asetus tulee voimaan päivänä kuuta 20.

Helsingissä xx.x.2023

Vastaavuustaulukko

Radiolaitedirektiivin artikla	Sähköisen viestinnän palveluista annetun lain säännös
3 artikla 3 kohta a)	VNA 1 § kohta1 (<i>muutos</i>)
3 artikla 4 kohta	SVPL 251 a § (<i>uusi</i>)
3 a artikla	SVPL 253 f § (<i>uusi</i>)
10 artikla 8 kohta	SVPL 253 § 2 ja 3 momentti (<i>uusi</i>)
12 artikla 4 kohta	SVPL 253 b § kohta 9 (<i>uusi</i>)
13 artikla 2 kohta	SVPL 253 c § kohta 5 (<i>uusi</i>)
17 artikla 2 kohta	SVPL 255 § 1 momentti (<i>muutos</i>)
40 artikla 1 kohta	SVPL 260 § 2 momentti (<i>muutos</i>)
43 artikla 1 kohta	SVPL 263 § kohta 6, 9-11 (<i>muutos</i>)
44 artikla	Delegoidut säädökset, HE:n teksti
47 artikla	Komission kertomus, HE:n teksti
Liite I a I osa	SVPL 251 a § (<i>uusi</i>)
Liite I a II osa	SVPL 253 § 2 momentti (<i>uusi</i>)
Liite I a III osa	SVPL 253 e § 2 momentti (<i>uusi</i>)
Liite I a IV osa	SVPL 253 § 3 momentti (<i>uusi</i>)